05
S-67

CENZURAT

Anul II Aprilie—Maiu 1934 Nr. 1—2.

ŞCOALA BASARABEANĂ

Revistă de cultură pedagogică şi de apărarea intereselor — învăţătoreşti —

SUMAR:

M. Neaga . . . . . Din trecutul şcoalei basarabene.
I. Păcişanu . . . Aspecte jalnice din inv. primar.
T. D. Periu . . . Problema culturalizării maselor.
V. Ieşpordei . . . Pericolul portnografic.
A. Munteanu . . Cooperaţia şcolară.
I. Cioabă . . . . . Elevii în timpul liber.
Pr. V. Gr. Leu . . Reîntoarcerea la sate.
Ilie Isbăşescu . . . Sub pietrele din mănăstiri (poezie).
D. Diaconescu . . Probleme social-culturale săteşti.
G. Ciurea . . . . . Şcoala italiană.
I. Ştefănescu . . Unele piedici în calea act. extra-şcolare.
D. Anifei . . . . Litrul şi kilogramul
G. Bălan . . . . . Privitor la banca „Spiru Haret".
D. Bânceanu . . . Lecţie model.

e.x-6761

Recenzii.

Cărţi: „Din problemele educaţiei" de I, Constantinescu, recenzată de D-l I. Pant Cârlan.
Reviste. Diverse. Buletinul Asociaţiei. Necrolog.

Din trecutul şcoalei basarabene.

Şcolile lancasteriene.

In primul deceniu după răpirea Basarabiei, stăpânirea rusească, preocupată mai mult de reorganizarea politică şi administrativă a propinciei, s'a dezinteresat de problema învăţământului în genere şi mai ales de şcoala primară. Dealtfel, nici în Rusia, în timpurile acelea, învăţământul primar nu se ridicase încă la nivelul realizărilor mai mult sau mai puţin serioase. Exista un număr mic de şcoli săteşti parohiale, care funcţionau conform, „pravilei prealabile de instrucţiune publică" din 1803. Aceste şcoli însă erau aşa de slab organizate încât funcţionau mai mult pe hârtie, decât în realitate.

Dar în Basarabia, această atitudine a ruşilor, dela început îndeferentă faţă de şcoala primară, este explicabilă şi prin faptul că, în politica sa de rusoficare, noua stăpânire tindea să cuprindă în primul rând clerul şi nobilimea, cele două tagme sociale care aveau un rol în viaţa culturală şi politică de atunci a provinciei şi erau deci în măsură să opună rezistenţă. Deaceia prima şcoală înfiinţată de către ruşi în Basarabia a fost Seminarul teologic (1813), pe lângă care s'a deschis şi o secţie laică pentru fii de boieri denumită „Pensionatul nobilimei" (1816) şi care s'a transformat cu timpul în liceu de băeţi (1833) [1]). In aceste şcoli învăţământul se făcea în limba rusească iar limba maternă figura numai ca obiect de predare.

Incât priveşte învăţământul primar acesta se făcea — e drept foarte rudimentar, dar în limba maternă — în putinele şcoli parohiale şi mănăstireşti şi mai ales de către tradiţionalii dascăli ambulanţi rămaşi depe vremea când Basarabia făcea parte integrantă din trupul Moldovei. [2])

Făcând abstracţie de şcolile primare din coloniile streine, organizate nu de autorităţi ci de coloniştii înşuşi, prima încercare

---

[1]) Actualul liceu B. P. Hajdeu.

[2]) Arh. Gurie „Câteva extrase din arhiva despre şcolile bisericeşti, inaintea anexării Basarabiei de către ruşi". în Rev. Soc. ist. arh. bisericeşt[i] din Chişinău Vol. XIII.

ИНСТИТУТ ИСТОРИИ,
4384

oficială a ruşilor de a organiza învăţământul primar în Basarabia a fost înfiinţarea şcolilor lancasteriene, sau de învăţamânt reciproc, care au început să apara după anul 1820.

Cu toate că aceste şcoli n'u reuşit să constitue baza viitoarei dezvoltări a învăţământului primar, totuşi, după cum vom vedea, istoricul lor nu este lipsit de interes pentru cercetătorul trecutului şcoalei basarabene Dar înainte de a trece la expunerea acestui istoric este necesar să spunem câteva cuvinte despre şcoala lancasteriană ca metodă pedagogică, cu atât mai mult cu cât astăzi nu se mai vorbeşte de ea.

La începutul sec. al XVIII lea un oarecare Bell, englez de origine, a deschis în oraşul Mandras o şcoală elementară. La baza acestei şcoli era pus principiul învăţământului reciproc. Elevii se primeau în tot cursul anului şcolar şi erau împărţiţi în mai multe grupe, după gradul cunoştinţelor însuşite; cei mai noui învăţau dela cei mai vechi cu ajutorul unor table intuitive, special concepute în acest senz. Sistemul nou care, între altele, avea avantajul că nu necesita decât foarte puţini învăţători, a fost apreciat de pedagogul englez Lankaster (1771—1838) care, perfecţionându-l, înfiinţează la Londra prima şcoală de învăţământ reciproc. Incercarea a reuşit şi şcoala a avut un mare succes, aşa încât în anul 1811, găsim în Anglia 95 şcoli lancasteriene cu 30000 elevi. — Mai târziu, Lankaster, încurajat de succesul obţinut, a încercat să aplice acelaş sistem şi în învăţământul superior, însă nu reuşeşte; părăseşte Anglia şi emigrând în Columbia se ocupă acolo de organizarea învăţământului. — In ceiace priveşte însă învăţământul elementar sistemul lancasterian a prins rădăcini — e drept pentru puţin timp — nu numai în Anglia ci şi în alte ţări: Rusia, Germania, Suedia, etc. unde a şi fost, pentru un timp oarecare, decretat ca metodă oficială.

In Rusia sistemul pătrunde graţiei doctorului Iosif Gamel care, în urma unei călătorii prin Anglia, publică în anul 1813 o lucrare cu privire la şcolile engleze. Lucrarea s'a bucurat de atenţia împăratului Alexandru I care, apreciind sistemul lancasterian, dispune să fie introdus şi în Rusia. In acest scop au fost trimişi în Anglia patru studenţi dela institutul pedagogic pentru a studia la faţa locului organizarea acestor şcoli. In anul 1819, reîntroducându-se studenţii, se organizează prima şcoală lancasteriană în Rusia, în com. Gomel pe moşiea contelui Rumianţev,

pusă sub supravegherea şi conducerea pedagogului englez I. Gherd, care venise şi el din Anglia cu cei patru studenţi [1]) Tot pe atunci ia fiinţă pe lângă M. I. P. o direcţie specială a şcolilor lancasteriene, iar pe lângă Universitatea din Petersburg se înfiinţează un institut pedagogic special pentru pregătirea personalului didactic, şi astfel învăţământul lancasterian devine şcoală oficială în Rusia. [2])

In Basarabia şcolile lancasteriene au fost introduse tot după iniţiativa şi dorinţa împăratului care, în urma vizitei sale din 1818 în noua provincie, a dispus, prin secretarul său de stat contele Copodistria, să se facă toate pregătirele necesare ca în termenul cel mai scurt să se înfiinţeze şi în Basarabia şcoli de învăţământ reciproc. Dar dorinţa împăratului n'a putut fi realizată decât în anul 1824 din diferite motive, şi mai ales din cauza lipsei învăţătorilor specializaţi în această metodă precum şi a materialului didactic necesar. — Deaceia la 17 Martie 1820, guvernul, prin comisarul său generalul Bahmutiev, se adresează Mitropolitului Gavriil Bănulescu Bodoni (1812—1821) cerând să fie recomandaţi trei tineri care să cunoască bine atât rusește cât şi românește, pentru a fi trimişi, pe socoteala statului, la Petersburg unde urmează să se specializeze în metoda lancasteriană şi în acelaş timp să supravegheze corectura tablelor româneşti. [3])

Ca răspuns la această invitaţie Mitropolitul Gavriil recomandă trei studenţi dela Seminarul Teologic din Chişinău; pe Iacob Hancu, mâi târziu autor de manuale didactice româneşti. Laurentiu Cunițchi şi Teodor Bobeicu, care, plecând la Petersburg, au urmat acolo timp de un an institutul pedagogic de sub conducerea pedagogului rus, Greci- In Iunie 1821, terminând studiile, ei se întorc la Chişinău. dar reintră din nou în seminar deoarece, din cauza lipsei materialului didactic, care nu se tipărise, şcolile lancasteriene n'au luat încă fiinţă. [4])

Petru alcătuirea şi tipărirea tablelor necesare, încă în luna Martie 1920, Mitropolitul Gavriil a fost rugat să trimeată la Petersburg o colecţie de manuale didactice româneşti, precum şi

---

[1]) И. Халипа „Очеркъ исторіи народнаго образованія въ Бессарабіи“ труды Бессар. уч. арх. комиссіи Т. 2.
[2]) ibidem.
[3]) Arhiva Cons. Duh Chişinău dos No. 144 | 1820 pag. 78.
[4]) ibidem, dos No. 144 | 1820 pag. 120—122

un dicţionar ruso-român. Puţin timp după ce au fost expediate cărţile cerute, cu excepţia dicţionarului care pe vremea aceia nu exista încă, contele Capodistria înştiinţează în luna Iulie pe Mitrop. Gavriil că tablele în limba românească sunt deja alcătuite şi, anexând manuscrisele respective, roagă ca, după ce se vor corecta să fie trimise înapoi pentru a se începe tipărirea lor. [1])

Dar, în timp ce la Chişinău se făcea corectarea tablelor trimise. la Petersburg să ajunsese la concluzia ca aceste table, fiind alcătuite după modelul celor din străinătate, nu corespund mentalităţii şi gradului de dezvoltare a poporuiui rus, că ar fi cuprinzând multe cunoştinţe „dăunătoare" şi mai ales nu sunt îndeajuns pătrunse de spiritul religios. Deaceia s'a dispus anularea tablelor vechi, iar cu alcătuirea celor noui a fost însărcinat cunoscutul Arhiepiscop Filaret, care introdusese în ele mai mult naţiuni de religie, bucăţi din sf. scriptură, vechiul şi noul testament. In Aprilie anului 1821, contele Copodistria, aduce la cunoştinţă această hotărâre Arhiepiscopului Dimitrie Sultima (1821—1844), care a urmat la scaunul Mitrop. Gavriil, înştiinţîndu-l totodată că în curând i se va trimite seria completă a acestor table ca să fie traduse în româneşte şi tmprimate la tipografia mitropolitană din Chişinău [2])

Traducerea tablelor s'a făcut într'un timp scurt, împrimarea lor însă mergea greu căci pentru aceasta era nevoie pe deoparte să se facă unele imbunătăţiri la tipografia locală, iar de altă parte lipseau şi fondurile necesare. Dar învingându-se şi aceste greutăţi, la finele anului 1822 tablele au fost gata. Tipărirea lor s'a făcut sub supravegherea arhimandritului Ioanichie şi a costat 4618 ruble plus 96482 coale de hârtie, trimisă gratuit dela Petersburg. [3])

Socotind după suma cheltuită şi cantitatea hârtiei utilizate, numărul acestor table trebuia să fi fost mare. Din nefericire însă nu ni s'au păstrat decât câte-va dintre care trei au fost descrise de d-l Prof. Şt. Ciobanu [4]) Sunt nişte coale de hârtie groasă,

[1]) Arhiva consist. Duh. Chişinău dos. No. 144 | 1820 pag. 133,172.
[2]) Ibidem dos No. 144 | 1820 pag. 152,163.
[3]) ibidem dos. No. 144 | 1820 pag. 270—280.
[4]) Şt. Ciobanu. „Cultura Românească în Basarabia sub stăpânirea rusească" 1923 pag. 87—90.

scrie dl. Ciobanu, de mărimea 60×52 cu textul românesc scris cu litere slavone. Tabla No. 34 conține „*Cuvinte de trei slogur[i] din cinci și din șase buchii cu oxia la slogul al doilea*" (bor-de-i, ta ia rea, bu ca-tă etc), tabela No. 23 este o tablă la aritmetică în care se tratează „*Scoaterea numerilor proaste*" (scăderea), iar tabla Do. 27 conține „*citire din sf. scriptură. Din patru evanghelişti*".

Şi iată că în sfârşit, la începutul anului 1823, Contele Cociubei. supune împăratului un raport în care propune înființarea deocamdată a trei şcoli lancasteriene: în Chişinău, Tighina şi Izmail. Propunerea fiind aprobată, la 7 Februarie 1824 se deschide la Chişinău, cu mare solemnitate la care au asistat toate oficialităţile în frunte cu guvernatorul contele Voronţov, prima şcoală lancasteriană din Basarabia [1]) pusă sub conducerea lui Iacob Hancu plătit cu 300 ruble anual. La 11 Mai acelaş an se înființează şcoala din Bălți, încredinţându-se conducerea ei lui Th. Bobeicu, iar la 26 Mai — acea din Izmail. unde a fost numit cel de-al treilea stipendist, Laurentiu Cunițchi, ambii plătiți cu 250 ruble anual. [2]) In anul 1827, în urma interventiei rectorului seminarului V. Purişchevici, se mai înființează încă două şcoli lancasteriene: în ziua de 13 Martie la Tighina, fiind numit ca învăţător absolventul seminarului teologic, Andrei Timoşevschi, şi în ziua de 7 Decembrie — la Hotin unde a fost numit absolventul Ioan Rodostat. Afară de aceste cinci şcoli mai funcţiona o scoală lancasteriană şi în colonia bulgară Bolgrad din jud. Izmail.

In urma înființării primelor cinci şcoli, Arh. Dimitrie adresează poporului o pastorală redactată în text paralel, românesc şi rusesc [3]) în care îndeamnă părinţi să şi trimeată copii la şcoală, ceiace ne indică ca se intenţiona înființarea unui număr mai mare de şcoli lancasteriene şi nu numai pe la târguri ci-şi la sate.

Textul acestei pastorale pe lângă că este un minunat document linquistic, care ne înfăţişează vechea şi duioasă „limba moldovenească" vorbită de românii basarabeni acum peste o sută de ani, are şi o deosebită valoare istorică pentru trecutul şcoalei basarabene întrucât, după circulara Mitrop. Gavriil din

[1]) Arh. Cans. Duhovnicesc Dos No. 144 | 1820 pag. 250.255.
[2]) ibidem dos No. 144 | 1820 pag. 200–602, 203–204.
[3]) ibidem dos. 144/1820 pag. 138–139.

1814 [1]) în care îndemna pe preoţi să-şi trimeată copii la seminar, pastorala Arh. Dimitrie este primul îndemn adresat întregului popor din Basarabia ca să-şi trimeată copii la şcoală. Dar ea mai este însemnată şi prin faptul că din însuşi textul ei se poate lesne deduce cum erau organizate şi cum urmau să funcţioneze aceste şcoli.

Aşa de exemplu se vorbeşte aici că la aceste şcoli *„copii se vor învăţa fără de nici o plată pentru învăţătură şi fără de nici o cheltuială pentru cărţi, pentru hârtie sau pentru alte trebuinţi, taate pentru dânşii se vor da aela îndurările Monarhului“*, că *„părinţii în toată vremea când vor voi pot să şi ia copii săi de la aceste şcoli pentru ca să-i întrebuinţeze după a lor voie“* că învăţătura se va face *„în limba molddovenească şi în cea rosienească, cine după cum va voi“* iar învăţătorii vor fi *„drepţi moldoveni crescuţi la seminar“*, că *„păstrarea de grijă“* a şcolelor este încredinţată comisarului guvernului şi Arhiepiscopului şi în fine că la aceste şcoli copii vor învăţa a scri, ceti şi număra şi *„nu oarecare basni ci sfântul cuvânt a lui Dumnezeu“*.

Este drept că la început predarea se făcea în limba românească, iar învăţătorii numiţi erau, după cum anunţa Arhiep. Dimitrie „drepti moldoveni“. N'a trecut însă mult timp şi contele Voronţov dă un ordin prin care impune ca în toate şcolile lancasteriene învăţământul să se predea de preferinţă numai în ruseşte, în care scop s'au şi distribuit şcolilor table noui, scrise în limbă rusească şi comandate dela Petersburg. [2]) În acelaş timp aproape la toate şcolile vechiul personal a fost înlocuit cu învăţători ruşi de origine care nu cunoşteau româneşte.

Conducerea administrativă a şcolilor lancasteriene a fost încredinţată la început Arhiepiscopului Dimitrie care la rândul său a însărcinat cu controlul lor pe Arhimandritul Ioanichie, sub îngrijirea căruia au fost tipărite tablele româneşti, iar din partea autorităţilor civile contele Voronţov a delegat pe profesorul Gauri din Odesa. [3]) Dar în anul 1828, separându se Ministerul instrucţiunii de acel al cultelor, se înfiinţează în Basarabia o Direcţiu-

[1]) Arh. Cons. Duh. Chişinău dos. No. 988 | 115
[2]) ibidem dos. No. 144/1820 pag. 226.
[3]) ibidem dos No. 144/1820 pag. 189 şi 231.

ne regională şcolară pendinie de M I P. şi toate şcoliile lancasteriene trec sub autoritatea acestui nou directorat la care a fost numit ca prim director profesorul Ilie Grineviei (828—1831) de la liceul din Odesa [1]).

Din diferite rapoarte şi dări de seamă care se găsesc în Arhiva Consistorului Duhovnicesc din Chişinău 2) se poate deduce că, în afară de şcoala din Chişinău, celelalte şcoli erau slab orgaoizate şi nu prea dădeau rezultele la care se aşteptau iniţiatorii lor. Tot din aceste dări de seamă se constată că în şcolile basarabene se învaţa mai mult cetirea şi religia, foarte puţină aritmetică, iar scrisul de loc. Elevii erau împărţiţi în mai multe grupe (deobiceiu 8). La fiecare grupă se numea, dintre elevii ultimelor grupe, câte un *„şef"* care se ocupa fiecare cu grupa sa. Erau astfel: *„şâful grupei a treia la cetire"* sau *„şeful grupei a doua la aritmetică"* etc. In afară de aceşti şefi de grupă, se numea, dintre absolvenţii ultimei grupe, câte un supraveghetor la: aritmetică, cetire şi religie care vegheau asupra învăţământului din toate grupele obiectului respectiv. Invăţătorii supravegheau şi coordonau activitatea tuturor grupelor şi mai ales ordinea şi disciplina elevilor. La sfârşitul anului şcolar 1827—1828 în cele cinci şcoli lancasteriene din Basarabia învăţau 385 elevi dintre care: 120 elevi la Chişinău, 50 la Hotin, 95 la Bălţi, 65 la Tighina şi 55 la Izmail

După cum vedem şcolile lancasteriene n'au putut prinde rădăcini în pătura largă a poporului. Incercările de a se înfiinţa la sate n'au dat nici un rezultat şi nici cele cinci şcoli urbane n'au existat decât puţin timp. La sfârşitul celui de al patrulea deceniu o parte din ele, cu excepţia celei din Chişinău, se transformă în clase pregătitoare pe lângă gimnaziile ţinutale cari au început să ia fiinţă, iar altele s'au contopit cu noile şcoli parohiale ce au apărut în Basarabia în urma decretării regulamentului şcoalelor bisericeşti—parohiale din 1836, despre care voiu scri într'un viitor articol.

Vladimir M. Neaga.
revizor şcolar.

---

[1]) И. Халипа „Очеркъ исторіи народнаго образованія въ Бессарабіи" Тр-ды Бесс. ар. уч. арх. комиссіи Г 2.

[2]) Arh, Cons. Duh. Chişinău dos. No 38 şi No. 160 din 1827; dos No. 110 din 1828: No. 48 din 1933; dos. No. 65 din 1839 etc.

Aspecte jalnice
din învățământul nostru primar.

Ca un rezultat al definiției laconice dată învățământului primar în însăși legea de organizare, avem o stare de lucruri, care țară voia învățătorilor se petrece aproape pretutindeni. In cele mai multe școli primare copii învață să scrie, să citească, să socotească și mai ales să știe multe. Pe alocuri el mai învață să și facă ceeace el știe. Avem premianți la silință și învățătură; acordăm mențiuni pentru diferite îndemnări, iar alte ori ajungem să distingem mai mult sau mai puțin excepțional, școala noastră la ogorul căreia muncim.

După școala primară însă acești copii, în afară de cei aleși, cari merg la școlile supraprimare, au încheiat acest sport intelectual. Teoreticește există un curs complimentar, unde copiii își desăvârșesc aptitudinile. In practică însă, acești *copii sufletești ai nimănui* se îndreaptă spre ocupațiile la cari viața i-a sortit să lucreze. Se fac meșteșugari sau plugari, ori numai gospodari muritori de foame. Cal puțin așa se petrece *la sat*; și când vorbim de copii, pe aceștia trebue să-i privim întâi, fiindcă ei sunt gloata neamului. Sunt doar la număr 3.325.774 copii, adecă 87,1% din totalul școlarilor de curs primar în România.

Ei bine, acești copii au încheiat-o cu școala, ca și cu cartea. Au uitat să scrie, au uitat să citească și în cazul celor puțini abia mai țin minte să-și fotografieze pe o hârtie numele.

Aceasta e jalea, care se întinde cu proporții fantastice. In țară la noi, ca nicăeri, găsim acel fenomen unic al copiilor *analfabeți—absolvenți ai școalei primare*. Iar dacă mai vrem să arătăm mai departe aspectul jalnic al învățământului primar, atunci să luăm aminte că în șirul țărilor cu învățământ primar suntem *a doua țară de la coadă* și anume: întâi e Turcia, cu o frecvență școlară de 33% și a II suntem noi cu o frequența școlară de 59, 81% după statistică oficială, comunicată de statul nostru Ligei națiunilor. (Mai sunt și alte date statistice mai rușinoase).

Care să fie cauza ?

Nu le înșirăm pe toate, fiindcă nu facem un studiu al acestei chestiuni. Dar dăm din ele două mai importante. Una este

vina ministerului; că nu face o realitate din cursul complimentar pentru a ține pe tineri cât mai mult în contact cu înfluența școalei; iar școalele de adulți sunt, deși o ficțiune, hărăzite numai pentru neștiutorii de carte.

A doua vină e a învățătorilor; căci nu înțeleg lucrul cel mai important din scopul școalei. Facem mențiune onorabilă pentru colegii meritoși. Dar cei mai mulți nu înțeleg, sau vor să înțeleagă, că *cel mai însemnat câștig* în școala primară elementară nu trebue să fie balastul de cunoștinți, ci *formarea gustului de citit*. După acesta vine și fenomenul dintâi. Apropierea de carte este chezășia științei populare. Trezirea unui sentiment intelectual, a unei curiozități de a afla este flacăra iluminării poporului. Fără aceasta opera trimbițată și ridicol realizată — *culturalizarea masselor* — este un moft precum a fost și trecuta *ofensivă culturală*.

Domnilor colegi și Domnule ministru să luăm aminte!

Ion Pâclișanu
învățător.

Problema cultivării maselor.

Iată o problemă care preocupă lumea noastră conducătoare, într'un mod asiduu. Și această preocupare a dovedit — dacă se poate spune așa — un fel de coșmar care nu-ți dă voie să te odihnești, ci mereu să-ți pui întrebarea: ce-i de făcut? De ce se pune atât de imperios această problemă, spre grabnică și achitabilă soluționare? Ea este consecința firească a democrației.

Prin democrație, toți cetățenii țării sunt chemați să conlucreze la conducerea statului. Întrucât această chemare este foarte importantă, se cere ca toți cei chemați la aceasta, să fie oameni conștienți. Pentru a fi conștienți, trebue să fie oameni culți — sau cultivați; noțiunea „culți" mi se pare prea pretențioasă.

Cine va putea face asta? întreb eu. Apoi cine altul decât școala, mi-ar răspunde cineva, care *nu vrea* să-și dea seama

de importanța acestei probleme. A lăsa aceasta numai pe seama școalei, în înțelesul strict al cuvântului, este o mare greșală. De ce? Pentru motivul că, pentru a ridica nivelul cultural al maselor populare, se cere *continuitate*. Dacă ne-am mulțumi numai cu trecerea copiilor prin școală și, dacă după trecerea prin ea, am zice că toți sunt cultivați, ar fi o greșală de neiertat. A trecut copilul prin școală, a fost un element de valoare, iar după ce a plecat dela școală, întunericul îl cuprinde iarăși. Devine analfabet cu diplomă. După câțiva ani nu mai știe să-și scrie nici numele cum trebue, dar încă să mai citească o carte! Prin urmare această problemă îmbrățișează pe om după ce a plecat dela școală, iar nu când e în ea. Trebuie menținut nivelul cultural ridicat, în permanență, altfel tot ce a dobândit în școală se pierde. Să nu uităm că funcția creiază organul. Practica culturii desvoltă judecata sănătoasă. Cum se poate realiza aceasta? Prin biblioteci populare.

Pentru a menține la un nivel cât mai ridicat starea culturală a maselor, trebue să-i punem *cartea cea bună în mână.* Nu numai atât, dar să deprindem pe om să-și ție această carte în mână, după ce i-am dat-o. Mă explic: a-i pune cartea în mână, e ceva mai ușor, a-l face să o ție e, cu mult mai greu. A o ține însemnează a-l face să aibă dragoste de ea. Am spus mai sus, că pentru cultivare e nevoe de continuitate și această continuitate o dă cartea.

Să zicem că avem o bibliotecă populară admirabilă.

Avem cărți bune pe care trebue să le punem în mâna cititorului. E foarte simplu a face asta. Ii dai omului o carte, De curiozitate o ia, o citește, o aduce înapoi, pleacă și nu mai vine să ia alta. De ce oare? Fiindcă i-am pus cartea în mână, dar n'am reușit să-l facem a o ține mai mult.

Ca s'o ție, trebue desvoltat gustul de citit. Aici începe greul rol al bibliotecarului, să desvolte acest gust.

Bibliotecarul trebue să știe tot ce are în bibliotecă. Trebue să mai știe însă și ce fel de cetitor i se prezintă, ca să-i poată da cartea preferată, pentru a-l atrage, iar nu să-l desguste, față de acest delicat obiect. I se vor da la început cărțile cele mai simple — de obiceiu povești, care sunt o comoară a sufletului poporului nostru. Își va aduce aminte, citindu-le, de alte povești

ce le-a auzit cândva dela un bunic sau o bunică Se va regăsi în ele. I se vor da operele lui Creangă. Plac tuturor. După acestea vor urma istorioare mai grele, cu conținut moral, din cari să se tragă o învățătură. Și. pe măsura ce i se desvoltă gustul cititului, și i se desvoltă spiritul de înțelegere, i se vor da cărți cu învățături înalte, sau chiar de specialitate. După ce a prins gustul, urmează apoi obișnuința și puterea de discernământ. Va citi tot ce-i va cădea în mână, dar va alege numai ceeace e bun. Restul va lăsa la o parte. Asta este, cred, ținta către care trebue să tindem: Să se citească și să se aleagă numai ce e bun și sănătos.

Mi-aduc aminte de cuvintele unui profesor de filozofie, care îmi s punea că, pe când era elev, nu era în stare să citească nici o carte, în afară de cele de școală. N'avea nici un gust pentru asta. Intr'o vacanță și-a procurat toate fascicolele ce apăruseră, ale aventurilor lui Sherlock Holmes. Le-a savurat. A prins gust de citit. După aceasta însă, n'a mai citit bazaconii de acestea, ci cărți serioase, sănătoase. Astăzi are biblioteca plină cu tot ce știința, literatura și arta are mai bun, din cele mai vechi timpuri și până azi. A fost un caz ferecit, desigur. Putea să rămână cu gustul pentru primul gen de lectură. Din fericire nu s'a întâmplat așa. Am voit numai să ilustrez, cu un exemplu ce face gustul acesta al cititului și importanța lui.

Cine trebue să conlucreze pentru desvoltarea culturală a maselor? Toți acei ce au o cultură și pot să inițieze pe alții. Să nu se lase această problemă numai în sarcina unei instituții, ci toți să-și pună în joc forțele și atunci cauza va fi câștigată. Societățile culturale, care și au pus în programul lor aceste postulate, fac un mare bine. In această privință „Astra" are un merit necontestat.

Un mijloc auxiliar, foarte prețios dealtfel, întru atâtarea curiozității pentru cultură, sunt serbările, conferințele, cinematograful, etc. Aceste toate formează un mijloc foarte bun, nu trebue însă să ne bazăm numai pe ele. Baza s'o punem tot pe cartea bună, singura care prezintă cele mai mari posibilități de reușită și în acelaș timp întreține continuitatea și legătura elevului cu școala.

T. D. Perju.

Pericolul pornografic.

Pentru cel ce urmăreşte cu atenţie modul răspândirii pecingenii pornagrafice, este evident pericolul ameninţător al acestei molime.

Epoca postbelică se caracterizează printr'o tendinţă de comercializare în toate ramurile vieţii sociale. Aproape orice carieră este îmbrăţişată din motive pur materiale şi foarte rar din cele idealiste.

Începând cu absolventul primelor clase primare şi terminând cu bacalaureatul, aproape toţi se conduc în clipele alegerii carierii de principiul: cariera cea mai bănoasă. Toate idealurile converg la un singur punct: banul.

E o boală destul de răspândită aşa că ne scuteşte să-i căutăm simptomele cu lumânarea ziua amiaza mare.

Dar din păcate, această boală îşi are rădăcini adânci şi în literatură; 90% din literatura cetită are un caracter extrem de bolnăvicios.

Aşa zisele romane moralizatoare constituesc hrana de toate zilele a şoarecilor de prin depozitele de cărţi. Nu mai vorbim de cărţile pedagogice, filosofice, ştiinţifice, etc.

Acestea sânt condamnate să nu mai fie tăiate de nimeni, niciodată.

Masa cetitorilor le ignorează, deoarece gustul le este atrofiat de ispititoarea literatură eftină şi otrăvitoare.

Luaţi romanele contemporane şi citindu-le vă veţi pune mâinile în cap. Subiectele sânt de cele mai multe ori stângaci alese.

Toată atenţia este dată descrierii amănunţite a scenelor celor mai deochiate şi aşternerii pe hârtie a expresiilor celor mai vulgare.

Întâlneşti adesea expresii, la pronunţarea cărora roşeşte şi cel mai cinic birjar.

Dar scenele descrise! Doamne, Doamne! Sânt lucruri, pe cari n'ai îndrăzni să le rosteşti nici noaptea în dormitor, stând cu capul sub pernă

Nici faimosul Kuprin n'a fost în stare să aştearnă pe hârtie asemenea scene în „Iama" sa.

Dar ceiace s'au ruşinat înaintaşii să-şi amintească numai, contemporanii au reuşit să tipărească în milioane de exemplare şi să răspândească în comerţ.

In acest mod conştiinţa publicului a devenit un fel de marfă ieftină, de care dispun editorii marei opere a pornografiei.

Şi lucrurile nu se opresc aici. Boala aceasta a molipsit presa şi cinematograful

Astăzi filmele au succese în raport direct proporţional cu imoralitatea conţinutului.

De ziare nici nu mai vorbim. 95% din presa noastă cotidiană intră în întregime în sfera noţiunii de otravă socială.

Nimic sănătos şi nimic folositor!

Şi nu uitaţi că toţi aceşti factori contribuie la formarea opiniei publice şi a caracterelor.

Acei ce vor fi chemaţi mâine să conducă destinele ţării şi ale societăţii, nu vor fi decât un rod firesc ale mărei opere pornografice.

Vor judeca prin crierii ei, vor privi prin ochelarii ei şi vor merge pe cărţile indicate de ea.

Acest groaznic pericol trebuie să înspăimânte pe toţi acei în mânile cărora se găsesc spre îndrumare vlăstarele tinere ale naţiunii.

Căci ciuma aceasta a început să pătrundă şi pela sate.

Luminătorii şi îndrumătorii opiniei publice ai satelor noastre au datoria de a pune mâna pe tarpane şi a distruge orice urmă de pălămidă pornografică, năvălită dela oraşe.

Invăţătorul şi preotul au datoria de a cerne filă cu filă orice carte intrată în bibliotecile săteşti. Pentrucă ei au răspunderea păstrării conştiinţei nealterate a săteanului nostru de azi şi de mâine, în faţa lui Dumnezeu şi Ţării.

Satul ne-a dat tot ceiace are ţara mai curat şi mai puternic din punct de vedere al vitalităţii noastre naţionale.

Şi ar fi o crimă să lăsăm ca tocmai acum perversitatea să-şi facă cuib în inima naţiunii noastre şi a săteanului.

Vasile Ţepordei.

Cooperaţia şcolară.

III.

In organizarea unei cooperative trebuie să se ţină seamă de mai multe cerinţe.

Aranjarea localului. Camera destinată pentru aşezarea cancelariei şi magazinului cooperativel, trebuie să fie la îndemâna tuturor. Forma in care se va aranja nu i rău să fie cât mai frumoasă. Strălucind prin ordine şi curăţenie, localul cooperativei va sluji drept model elevilor *).

O masă, câteva scaune, un dulap, o icoană, un cuier, portretul M. S. Regelui Carol al II-lea, tricolorul naţional, chipuri de cooperatori, maxime cooperatiste etc., toate vor contribui la succesul ideii; iar inventarul acestor obiecte de mobilier, nu trebuie să lipsească de pe peretele camerei.

Pentru controlul operaţiunilor, — atât din partea acelora care formează cooperativa (elevii asociaţi), cât şi din partea autorităţilor şcolare, etc., — trebuie ca toate să fie înregistrate în anumite registre.

Interesul este ca să se evite pagube ce ar proveni din reaua credinţă a acelor care sunt însărcinaţi cu administraţia averii Cooperativei, — fapt nedorit, — cât şi pentru a se cunoaşte în orice moment mersul operaţiunilor şi situaţia financiară a întreprinderii.

Aceste registre, grupate după rostul şi utilitatea lor, sunt:

A. **De administraţie:**

1. Registru adunărilor generale,
2. „ consiliului de administraţie.
3. „ comisiunei cenzorilor.

B. **De contabilitate:**

4. Registrul jurnal,
5. „ cartea-mare.
6. „ inventar.
7. „ chitanţier.

*) „Dacă voim ca ideia Cooperativă să se răspândească şi să fie respectată, trebuie să o infiltrăm în obiceiurile şi în mintea oamenilor sub forma curăţeniei, plăcutului şi organizării chibzuite a muncii" — E. Schwarz

8 „ bonuri de plată.
9. „ de asociaţi.

C. **De secretariat**:

10. Registrul de intrare.
11. „ „ ieşire.
12 „ „ expediţie.

D. **Registrul de inspecţii.**

In registrul adunărilor generale se scriu procesele-verbale ale acestor adunări: ordinare şi extraordinare.

In registrul consiliului de administraţie se trec toate hotărîrile sale.

In registrul coomisiunei cenzorilor, aceştia îşi inscriu toate lucrările.

In registrul jurnal se trec toate operaţiunile făcute de Cooperativă, zi cu zi. Nu se înţeleg numai operaţiunile de încăsări şi plăţi, ci ori şi ce dă sau primeşte, sub orice formă, orice obligaţie trebuie neaparat trecută în acest registru.

In registrul cartea-mare sau maestru, se concentrează pe categorii, (conturi) toate operaţiunile întreprinderii, după ce mai întâi s'au trecut în registrul jurnal *).

In registrul inventar se trece toată *averea* (bani, mărfuri, mobilier, datorii de încasat, etc) şi datoriile (capitalul vărsat, depunerile, datoriile de plătit, fondurile, etc.) Cooperativei. In acest registru se lucrează o singură dată pe an: la zi Decemvrie sau 15 Iunie, când se închide anul social şi se întocmeşte bilanţul.

In registrul chitanţier se trec amănunţit toate încăsările (primirile) de bani, pe persoane şi pe conturi.

In registrul bonier (bonuri de plată) se notează toate sumele plătite.

In registrul de asociaţi se înscrie numele şi pronumele elevilor asociaţi, data întrării sau ieşirii din Cooperativă şi sumele subscrise cu vărsămintele făcute în contul capitalului. Inscrierea se face pentru membrii fondatori după actul constitutiv, iar pentru membrii aderenţi (cei înscrişi după înfiinţarea Cooperativei) după declaraţiile de aderare (înscriere) la cooperativă.

---

*) In locul acelor două registre: jurnal şi maestru, se poate folosi unul singur, jurnalul — cartea-mare, anume liniat, în care se pot trece operaţiunile deodată în coloane, separate, pe conturi.

In măsura în care se desvoltă operaţiunile Cooperativei şi ca urmare cerinţile, se mai înfiinţează şi alte registre, numite ajutătoare, ca: reg. de debitori, de mărfuri, de depunători, de creditori, etc.

Pentru început, cum şi pentru iniţierea elevilor în a ţine socotelile, folosind registrele de contabilitate, în localităţile unde se găsesc absolvenţi ai Şcoalei de Contabilitate şi Educaţie Cooperatistă sau contabili la soc. coop. de majori, credem necesar a se utiliza de cunoştinţile acestora, cu atât mai mult că avem siguranţa că nu se vor da înlături dela o asemenea trudă. In judeţele: Hotin, Ismail, Soroca şi Cahul s'a ajuns la o colaborare rodnică pe acest tărâm şi mă gândesc că aceasta atârnă numai de domnii învăţători.

In registrele de secretariat, lucrarea este arhi-cunoscută şi nu vom insista decât asupra formării dosarelor şi anume:

1. Se va forma dosarul actelor de constituirea Cooperativei, care va cuprinde: actul constitutiv cu statutul, toate scrisorile şi formalităţile îndeplinite la înfiinţarea Cooperativei şi apoi declaraţiile de intrare în cooperativă, a membrilor aderenţi.

2. Se va forma dosarul actelor justificative de plăţi, care va cuprinde în ordinea lor numerică, toate bonurile de plată, care s'au ordonanţat, cu actele ce justifică plăţile (facturi, chitanţe, borderouri etc.) semnate în regulă, de preşedintele coop., de primitorul banilor şi de învăţătorul conducător.

3. Dosarul Corespondenţei intrate şi acela al corespondenţei ieşite, ambele vor cuprinde scrisorile în ordinea numerilor ce li s'au dat din registrele respective.

Pe măsură ce nevoia o va cere se vor putea înfiinţa şi alte dosare, totul fiind ca ele să fie ţinute curat şi ordonat.

Carnetele de membri. Credem necesar a se înfiinţa dela început, — procurându-se din taxele de înscriere, — carnete pentru elevii membrii ai Cooperativei, în care aceştia să-şi noteze toate operaţiunile ce au intervenit între ei şi cooperativă; iar dacă este posibil, ca anexă la carnet, fiecare asociat să aibă şi statutul cooperativei, pentruca ori de câte ori va avea nevoie să cunoască drepturile şi datoriile de asociat, cum şi regulile amănunţite după care trebuie condusă cooperativa, să poată avea la îndemână aceste reguli, spre a se pătrunde cât mai adânc şi dela început de ele.

De împlinirea acestor prime cerinţe de organizare a grupului şcolar, pe teren economic, va depinde mai târziu succesul înfăpturii Cooperativei şcolare.

Aristide Al. Munteanu
Directorul Şcoalei de Cooperaţie
Chişinău.

Elevii în timpul liber.

Este proaspătă în mintea tuturor tragica întâmplare petrecută nu de mult în Bucureşti, când fii a trei familii onorabile, elevi de liceu, au săvârşit odiosul atentat la viaţa deputatului bucovinean Eusebiu Popovici.

Crima precocilor asasini a sguduit întreaga societate, fiindcă nimănui nu-i venea să creadă ca acei ce stau pe băncile şcoalei să se poată gândi la asemenea fapte josnice şi degradatoare. Mirarea publicului era cu atât mai mare, cu cât acei trei elevi de liceu nu erau nici orfani şi nici copii adoptivi, ci erau din familii bune, unul din părinţi ocupând un post de mare răsdundere în justiţia ţării, altul profesor, iar altul fost ofiţer.

Nu mult după aceasta, ca un trăsnet a venit o altă veste şi mai tristă că elevii dela o şcoală primară, dintr'un oraş din Moldova, au comis un furt îndrăsneţ.

După săvârşirea acestor neruşinate fapte, opinia publică a început a se întreba: A cui e vina?

Unii o aruncau asupra şcoalei, alţii asupra familiei, iar alţii asupra literaturii pornografice şi ecranunului.

Judecând cu toată obiectivitatea, trebuie s'o recunoaştem că şcoala şi-a făcut cu prisosinţă datoria, căutând prin toate mijloacele să dea nu numai instrucţiunea, dar şi educaţia necesară copilului. Greşala—poate—ar fi numai aceea că acei ce sunt chemaţi să facă educaţia copiilor, sunt preocupaţi mai mult de ceeace trebuie să lucreze elevul în orele de clasă, ocupându-se prea puţin de modul cum ei întrebuinţează timpul liber, sau cum îşi petrec viaţa în afară de şcoală.

De copilul de sat nu ne putem ocupa prea mult, fiindcă ştim că, în afară de şcoală, el are destule ocupaţiuni: la muncile agricole, la păşunatul vitelor, etc., Noi am fi bucuroşi dacă l-am putea ţine în şcoală măcar în acele zile şi ore prevăzute de regulament.

Copiii de oraş, însă, şi mai ales cei din şcoalele secundare, în timpul liber venind în contact cu societatea, sunt supuşi la tot felul de încercări şi ispite, mai ales într'un timp când aceşti elevi se găsesc în perioada critică a pubertăţii şi când sunt susceptibili la orice impresiuni; deci societatea îşi are cea mai mare parte de vină.

Trebuie s'o recunoaştem că mulţi dintre elevii şcoalelor dela

С.Х. 6761
4384

oraş îşi petrec timpul liber sau într'o completă neactivitate, sau în plimbări pe stradă, la cafenele, sau la cinematografe. Portul uniformelor ne mai fiind obligator după războiu, elevii nu mai puteau fi supraveghiaţi nici de profesori şi nici de organele în drept să vegheze la controlul bunelor moravuri.

Alţii se întrunesc pela gazde, unde petrec timpul în compania unor persoane compromise sub raportul moral şi unde în loc de carte învaţă: fumatul, jocul de cărţi şi câte alte lucruri urîte. Şi consecinţele se vă: crime, furturi, sinucideri, iar până atunci corigenţe, repetenţe, care lovesc crud în punga secătuită a bietului părinte, ce-şi rupe bucăţica dela gură numai ca să-şi ţină copilul la şcoală.

Faţă de această stare de lucruri, credem că unele măsuri se impun:

In primul rând, un control mai sever al elevilor în afară de şcoală, pentru ca timpul liber să-l petreacă în mod inteligent.

Ocupaţiunile să fie recreative, adică variate de cele din şcoală, însă care să-i înalţe sufletul, nu să-l demoralizeze.

Sporturile sunt recomandabile, însă nu din cele ce obosesc prea mult. Jocul cu mingea, mai ales oina, care e un joc naţional, e o distracţie plăcută pentru elevi.

Deasemeni *excursiile mici* de o jumătate de zi, sau de câteva ore la muzee, grădini botanice, fabrici, ateliere, sustrag pe copii dela alte gânduri, ce ar putea să le turbure mintea, sau să le otrăvească sufletul.

Dansul ar trebui generalizat. In privinţa jocurilor, trebuie alese mai întâiu cele naţionale şi apoi cele de salon.

Muzica şi desemnul, care au cea mai mare valoare recreativă, nu trebuie scăpate din vedere.

Lucru—manual deasmeni e o ocupaţie plăcută pentru elevi.

Filmele de cinematograf trebuie selecţionate, iar elevii să să nu poată lua parte decât la cele recomandate de autorităţile şcolare.

Vine apoi la rând literatura, sau cartea ce trebuie pusă în mâna şcolarului, aci trebuie îndreptată toată atenţiunea; deci înfiinţarea de bibleoteci pentru elevi şi pedepsirea librariilor sâu depozitarilor de ziare cari ar îndrăsni să vândă elevilor de şcoală cărţi cu cuprins pornografic.

Mai presus de toate trebuie însă o colaborare mai strânsă între şcoală şi familie. Părinţiii trebuie să se intereseze, cât mai des de copiii lor, iar contactul cu profesorul sau învăţătorul să fie cât mai des.

I. Cioabă.

Reîntoarcerea la sate.

Acum câţiva ani, trecând prin Bucureşti, m'am întâlnit cu unul din cei mai apropiaţi colaboratori ai lui Spiru Haret, Spiridon Popescu, fost director general al învăţământului primar normal. La ordinea zilei erau memoriile şi demonstraţiile de stradă ale miilor de normalişti şi licenţiaţi fără posturi.

Cu multă amărăciune, bătrânul dascăl spunea: „Dacă şi-ar vedea Haret roada şcolii sale, făcută cu trudă şi sacrificiu, desigur că i-ar da foc. Niciodată n'a gândit Haret să facă din ţăranul neştiutor de carte, în schimb prea bine cunoscător în ale gospodăriei şi plugăriei, un biurocrat legat de un buget artificial. Haret a deschis şcoli şi a chemat fii de ţărani la carte, nu ca să facă din ei scribi de hârtie sarbădă; el dorea agricultori pricepuţi de pământ viu.

La deschiderea unei şcoli, a spus clar elevilor: „Veţi învăţa carte gratuită ca să pricepeţi şi să puteţi pune un păpuşoi, să puteţi curăţa un pom, să puteţi îngriji o vită, mai bine ca părinţii voştri neştiutori de carte" M'a durut sufletul, părinte, când am văzut normalistul fără post că preferă să se angajeze ca sergent de stradă la oraş în loc să se întoarcă lângă părinţii lui să lucreze glia strămoşească, să dubleze prin cunoştinţile lor rodul pământului. Vor veni vremuri grele pentru neam şi ţară şi dacă aceşti zişi şomeri intelectuali, nu se vor întoarce la obârşie, nu vor veni la realitate, va fi vai şi amar de noi."

Astfel privea frământările zilelor noastre bătrânul dascăl care a închis ochii cu această amărăciune pe suflet. Vremurile grele au venit, însă odată cu ele au venit şi pildele şi îndemnurile bune dela cei mai indicaţi fii de ţărani. Profesorii universitari plecaţi dela coarnele plugului şi ajunşi în vârful piramidei sociale, astăzi nu-şi mai fac vile la Sinaia şi Mamaia. Ei fac gospodării temeinice şi frumoase pe vatra părintească. Sodomenii părintelui profesor universitar Cicerone Iordăchescu au înflorit din bogăţia spirituală şi materială strânsă cu trudă din oraşe şi aduse drept răsplată satului ce i-a călăuzit şi susţinut primii paşi din viaţă. Iată o prea frumoasă prelegere de viaţă, ţinută excatedra.

Preot V. Gr Leu.

Sub pietrele din mânăstiri.

I.

Sub pietrele din mânăstiri
Dormiți adâncul somn, eroi,
Legați cu noi prin amintiri
Atât de scumpe dela voi.
V'ați împlinit chemarea grea
Din timpuri tulburi și amari,
Ați scuturat robiea rea.
Si ați învins dușmanii tari.

II

Prin ochii minții văd senin:
Pe Carol rege, pe Bogdan,
Mihaiu cu Mircea și Corvin,
Pe Ferdinand și cu Ștefan.
Văd lupta dela Răsboieni,
Dela Rovine, Mărășești,
La Plevna și Călugăreni...
Făclii de glorii românești!

III.

Dormiți în pace, scumpi eroi,
Căci fii voștri se mândresc
Ca faptele ce-ați făcut voi.
În orice suflet românesc
Sădit-ați embrionul sfânt
De-a scutura un jug dușman,
Crescând mai liberi pe pământ
Cu orice trecere de an.

IV.

Prin voi acuma palpităm
Un aer liber și curat.
Si gata tot mereu noi stăm
Si apărăm ce am câștigat.
E visul vostru împlinit
Precum Mihaiu l-a desemnat;
Azi stăm stăpâni necontenit
Pe-acest pământ îmbelșugat.

V.

Așa ne este scris și dat
Aici să fim noi așezați
Să ne formăm al nostru stat
În calea răilor turbați.
Si când — Apusul își forma
Cristal în vers, descoperiri...
Luptam și noi a-l apăra
De lungi bărbare năvăliri.

VI.

Cât soarele va lumina
Si sângele va curge'n noi.
Atât și noi ne vom lupta
Așa precum luptat-ați voi!
Si'n pacea voastră de mormânt
Dormiți și stați nesupărați.
Dormiți al vostru somn cel sfânt
De veci! Dormiți, dormiți, dormiți!

Ilie I. Isbășescu
inv. Cornești-Pereni.

Probleme social-culturale sătești.

Țăranul nostru mănâncă puțin, mănâncă prea puțin.

Din această cauză n'are putere de muncă, nu are chef de lucru și cu toată sărăcia lui, cu greu primește să facă vre-o treabă, din care să poată câștiga ceva.

Omul, care se hrănește bine, este săritor, bine dispus și gata la câștig — Țăranul nostru este greoi la treabă și greu se hotărăște la un câștig, nu fiindcă-i leneș, ci fiindcă e flămând, e mort de foame și n'are putere să alerge și să lucreze.

Iată cauza lenei, cauza nepăsării, iată de ce mai toate treburile lui le lasă în seama lui Dumnezeu.

Când omul nu mai poate lupta cu viața, își zice: „De-acu... cum a vra Dumnezeu".

Țăranul nostru nu prețuește hrana bună, oul laptele, carnea sau brânza, pe care le duce la târg, și se mulțumește cu mămăliga și ceapă, sau cu castraveți murați.

Dacă are vre-un bolnav în casă și-l întrebi cu ce-l hrănește, îți răspunde că i dă mâncare bună: ceai, pâne albă și covrigi.

Gândiți-vă ce pierdere pentru țară și ce spor bogat ar fi pentru toată lumea, când țăranul hrănindu-se mai bine ar putea munci mai mult și mai cu folos. Din cauza neștiinței, mulți dintre ei mor cu zile, în floarea vârstei.

Gândiți-vă la sutele de mii de copii cu fața palidă și chipul plin de melancolia foamei și a decrepitudinei.

Gândiți-vă că peste tot pământul românesc sunt lanuri nesfârșite cu cereale, grădini multe de legume și zarzavaturi, livezi întinse de pomi încărcate cu fructe, lacuri destule pline cu pește, păduri imense unde găsești destule păsări și animale de vânat, pășuni mari unde pasc tot soiul de animale.

Multe din aceste izvoare de venituri sunt în mâinile țăranilor și totuși țăranii mor de foame.

Avem o țară din cele mai bogate din lume, deci ar trebui să nu ne plângem de sărăcie. Deaceia o datorie ne incumbă, noua tuturora și 'n deosebi Căminelor culturale de a deschide ochii țăranilor cum și cu ce trebuie să se hrănească, pentru ca să fie sănătoși ei și copii lor. Să le arătăm relele ce decurg dintr'o hrană insuficientă și nesubstanțială. Să le lămurim că, omul hrănit bine, poate mai mult lucra, este cu inima veselă și totdeauna cu gândul la cele bune și creștinești.

Mântuitorul Isus Hristos când a îndemnat pe oameni să lase cele pământești pentru cele cerești și să lepede avuțiile ajutând pe sărmani, ca să se poată apropia cu toții de Dumnezeu, a spus totodată oamenilor ca să mănânce bine, pentru că trupul este zidirea lui Dumnezeu și sălașul sufletului omenesc.

Farmacist D. Diaconescu

Şcoala primară italiană.

(note şi impresii)

In luna Aprilie a. c. s'a ţinut la Roma al II-lea congres internaţional al şcoalei Montessori. O reducere de 70% pe căile ferate italiene, datorită expoziţiei revoluţiei fasciste dela Roma, precum şi imboldul de a retrăi încăodată atmosfera vibrantă de înaltă reformă morală şi materială ce pluteşte în întreaga Italie, m'a îndemnat să-mi verific din nou curajul unei călătorii, pe cât de plăcută pe atât şi de costisitoare şi fără a ţine prea mult seamă de mizeriile schimbului de valută şi de alte greutăţi, ne-am văzut într'un drum continuu de 48 ore.

Peripeţiile drumului, varietatea frumuseţii naturii, curiozităţile ca şi ciudăţeniile oamenilor cu care vini în contact, măreţia monumentelor de tot felul, nuanţarea feerică a cerului Florentin, visăria expresivă a italianului şi multe din acestea, ar constitui un capitol nu de „note din călătorie", ci un pastel al realităţii frumoase şi duioase a vieţii italiene.

Dar visăria şi contemplaţiunea îţi este admisă numai până vini în contact cu scopul călătoriei tale: congresul şi şcoala.

Faima teoriilor metodei Montessori a reunit între 3—10 Aprilie delegaţii de învăţători şi profesori mai din toate ţările civilizate ale globului pământesc. N'au lipsit nici japonezele corecte şi severe, nici indienele îmbrăcate în caracteristicul lor costum naţional, nici chiar lituanii din ţara nordului îngheţat, dar care ca înfăptuirt pe tărâmul pedagogiei, au stârnit admiraţia unanimă, expunând la expoziţia congresului fotografii din cele mai emoţionante realizări pe tărâmul metodelor noi de învăţământ. La expoziţie raionului României era aşezat între cel al Germâniei şi al Olandiei; un colţişor destul de interesant, aranjat de D-ra Demetrescu, inspectoare generală a grădinelor de copii. Trebuie de accentuat că după delegaţia engleză, delegaţia românilor era cea mai numeroasă în congres şi aceasta a dovedit celor ce au vrut să remarce acest lucru, că învăţătorimea românească nu e lipsită de interesul reformelor şi noutăţilor pedagogice.

Congresul a constat din conferinţe, lecţii practice şi de-

autoritatea morală a învățătorului, pentru țăranul nostru are precădere (deocomdată) cealaltă autoritate care se prevalează „în numele legii".

Țin să se știe oricât de pisimist aș părea, constatările de mai sus sunt isvorîte dintr'o serioasă și fidelă observație a realităților.

Iată decе un sâmbure de lumină, nu întotdeauna poate goni o mare pe întuneric.

Cazuri de înfrângeri dureroase au fost și vor mai fi multe, iar venalitatea unora din micii funcționari comunali va fi și mai departe o piedică în calea progresului cultural.

Acolo unde învățătorul nu a putut face din aceste elemente oameni devotați cauzei culturii, ele vor rămâne în mod natural pe poziție de adversitate.

Învățătorul având de luptat cu asemenea piedici e adeseori răpus. epuizat, descurajat

Și să nu se uite că încercările repetate și neisbutite compromit o idete cât de nobilă, banalizând-o.

Am expus cele de mai sus așa cum le-am constatat personal și cum mi-au fost înșirate cu multă amărăciune de unii colegi.

N'am amintit contraversa că țăranul român e refractar, sau, nu, în ceeace privește cultura.

Refractarismul isvorăște dintr'un conservatism pe care să nu-l condamnăm, căci mulțumită lui ne-am păstrat ființa etnică și tot acest conservatism românesc constituie azi un puternic dig de apărare la hotarul Europei civilizate.

Ceeace vreau să remarc e că, odată convins, românul își însușește cu ușurință și păstrează cu îndârjire.

Dar cu ignoarnța țăranului român e mai ușor de luptat decât cu o clasă de funcționari neîndeajuns de pregătiți pentru viața socială.

Deaceea, pentru ca piedicile ce se pun în calea activității extra-școlare a învățământului să fie înlăturate, este de dorit ca întregul aparat administrativ comunal să lucreze în deplin acord cu reprezentanții școalei, dându-le cel mai larg concurs, — pentru atingerea idealului pe care-l urmărim cu toții, de a ridica nivelul cultural al poporului.

I. Ștefănescu.
com. Pârjolteni.

Litrul şi Kilogramul.

Nu pricep, ne am deprins să imităm şi să copiem dela alţii, ori ne-am lăsat pe urechea dreaptă, ori n'am băgat de seamă, dar continuăm cu unele greşeli la înfinit; autorii noui, copiază pe cei vechi, editorii cu atât mai mult n'au interes şi de pe urma tuturor, suntem sortiţi să tragem noi ponoasele şi să ducem greul în predarea unori cunoştinţe din unele obiecte de în văţământ.

E vorba de 2 noţiuni, ambele de măsurătoare cu 2 înţelesuri bine definite, dar care la un moment dat par a se suprapune, noi propunătorii fiind nevoiţi a face aşa şi nu altfel, deşi vedem bine că facem rău, această măsurătoare ca să-i zicem aşa, neexistând decât în manuale şi nici de cum în viaţa de toate zilele.

E vorba de litru şi de kilogram. Noi ştim să predăm începând cu cl. II litrul (l) ca unitate principală cu care măsurăm lichidele. Dar o regulă, mai departe spune: „Cerealele însă, se măsoară cu unităţi mai mari decât litru: dal. ddal. ş. a. m, d·

Aici e cheia, aici e buba şi aici e lămurirea pe care vreau s'o fac.

Mă rog, unde s'a văzut vânzându-se grâul, de exemplu cu dimerlia — baniţa — dublu decalitru, fără ca acest grâu, înainte de a fi vândut s'au cumpărat, să treacă prin măsura cântarului?

Dacă aşa se face, atunci depun armele jos şi mă dau bătut chiar dela început.

Dar dacă nu-i aşa, atunci toţi colegii să stea şi să-mi asculte punctul meu de vedere. Ca fiu de ţăran, am asistat la recoltări de cereale de către părintele meu. Şi drept el proceda aşa: Când ridica cerealele dela arie, le măsura cu dimerlia (dublu decalitru) le aducea în hambar, pe urmă ştiind numărul dimerliilor aduse, lua o dimerile, mergea la cântar cu ea, scădea daraua dimerliei şi în felul acesta ştia câte kgr. de pâine, şi nu d. dal de pâne are în hambar.

Şi sunt mai mult decât convins, că fiecare face aşa! Ce rost mai are atunci, această baniţă, trecută prin toate manualele

ca unitate cu care măsurăm cerealele.? Căci noi în şcoală predăm acest lucru ca pe o cunoştinţă necesară în viaţă, pe când copiii acasă văd pe părinţii lor şi pe toată lumea, făcând altfel.

La dugheana din sat, nimic nu se vinde până ne trece la cântar, adică la kilogram, în afară de lichide, care se vând cu litru. Ba încă dela o vreme kilogramul a început să fie uzitat şi în vinderea unor lichide. Aproape nimeni nu mai cere la cârciumă *„un litru de vin;* ci *un kilogram de vin"*.

Că e greşit, asta e de lucru. Noi căutăm să îndreptăm unde vedem greşeala, dar ne minunăm, cum colegii autori, perzistă în a scrie mereu, mereu, că cerealele se măsoară cu dal. şi dublu decalitru, când toată lumea astăzi, trece pâinea ce-o are de dat, prin măsura cântarului.

Aşa fiind lucrurile, e firesc ca copiii să rămână nelămuriţi chiar dela început şi e firesc, căci chiar noi propunătorii stăm şi cugetăm, ce rost o fi mai având acest dal ca multiplu lui în măsurarea cerealelor, acest cuţit cu 2 tăiuşuri, în care ne tăem şi noi şi şcolarii noştri, pe câtă vreme în viaţă, asta nu se întâmplă nictodată.

Şi dacă aşa stau lucrurile, aceste două noţiuni, trebuie în aritmetică, să-şi aibă înţelesul lor strict.

Cu litrul şi multiplii săi se măsoară lichidele şi cu chilogramul şi multiplii sau sub multiplii săi se măsoară greutăţile Pentru ce atâta încurcătură, pe capul nostru şi al bieţilor şcolari, trebue să ne înţelegem odată.

Baniţele, dimerliile, pudurile, ocalele şi toate celelalte măsuri de capacitate întrebuinţate în măsurarea cerealelor să rămână în mintea copiilor doar ca nişte măsuri întrebuinţate în trecut, cum erau cotul prăjină, stângenul la măsurile de lungime şi care nu se mai întrebuinţează azi.

Pe scurt, aşi dori ca aceasta problemă să fie discutată pe larg de învăţători, iar domnii autori de cărţi didaciice să îndrepte cu bună voinţă aceste greşeli, care — după mine — ar aduce unele lămuriri preţioase în predarea unui obiect de învăţământ atât de însemnat ca: aritmetica.

Dumitru Aniţei,

Privitor la banca „Spiru Haret".

D-l președinte al băncii profesorilor și învățătorilor din municipiul Chișinău și județ „Spiru Haret" ne-a rugat să dăm publicității următorul îndemn către colegi:

Dăscălimea lăpușneană conștientă că unirea face puterea a votat în fine în congresele respective fuziunea ambelor asociații ale învățătorilor municipiului Chișinău și din jud. Lăpușna, cari lucrând fiecare aparte până acuma, având aceeași cauză comună, nu puteau să prospereze închegând dăscălimea lăpușneană într'o organizație profesională solidă. Urmează să se îndeplinească unele formalități de către comiteiele provizorii ale ambelor asociații în vederea adunării generale a tuturor învățătorilor din Chișinău și din județ, care cu tot entuziazmul va ratifica fiziunea, procedând la alegerea comitetului de conducere al asociației fizionale, inaugurând astfel o eră nouă în viața profesională învățătorească.

Paralel cu acest act de mare importanță pentru consolidarea profesională se observă un viu interes și pentru mișcarea economică a dăscălimei lăpușnene, interes manifestat în ultimul timp prin înscrieri în numar din ce în ce mai mare al învățătorilor din județ ca membri la banca populară „Spiru Haret", care are sediul în orașul Chișinău în locatul școalei primare de băeți No. 2, str. Iașilor No. 2.

Conștiența și ambiția profesională impune întregei suflări dascălești să îmbrățișeze cu tot elanul această mișcare, care în prima etapă de desvoltare s'a concretizat sub formă de bancă populară a corpului didactic din județul Lăpușna cu scopul de a înlesni creditul de care au nevoie membrii săi. Tendința unui corp profesional bine organizat este să aibă înscriși în organizația s'a economică pe toți membrii săi. Suntem peste 800 învățători titulari, dintre cari până în prezent sunt înscriși la bancă numai vreo 250, mai puțin de cât o treime din numărul total al învățătorilor din oraș și județ.

Acest fapt ne îndreptățește să ne adresăm cu un apel călduros către colegi, rugându-i să se înscrie fără întârziere la

bancă, dându i tot concursul material şi moral pentru ca ea să Poată lua locul cuvenit în rândul celorlalte bănci învăţătoreşti din Basarabia.

Aportul financiar poate fi adus de cei înscrişi sub forma de capital social subscris şi vărsat şi sub formă de depuneri a economiilor lor la păstrare şi fructificare. Cel ce doreşte să devină membru la bancă semnează un act de intrare în societate, subscriind un capital social de cel puţin 1000 lei, valoarea unei părţi sociale, consimţind să i se reţină prin state de salarii cotele cuvenite pentru complectarea sumei subscrise. Capitalul social poate fi majorat până la 100.000 lei. Cine are posibilitatea a face economii pe cari doreşte să le plaseze la bancă sub forma de depuneri, deasemeni face o declaraţie să i se reţină din salariu sumele pe cari le poate economisi lunar. Economiile pot fi ridicate oricând la cerere. Eventualitatea unei neplăţi la timp a depunerilor este exclusă cu desăvârşire, căci plasamentul băncii este asigurat prin reţineri lunare din salariu a sumelor date cu împrumut. Din acest punct de vedere banca „Spiru Haret" este una din cele mai solide, asigurată contra oricărui faliment.

Un membru se poate împrumuta dela bancă până la o sumă de trei ori mai mare decât capitalul social subscris de el.

Toate cererile de înscriere şi de împrumut se vor depune la sediul băncii în zilele de Luni, Marţi, Miercuri şi Sâmbătă când banca e deschisă între orele 4—7 p. m. şi când se poate căpăta toate informaţiunile ce eventual interesează pe d-nii celegi.

Preşedinte, **G Bălan.**

Propunător :
D. Bănceanu.
învățător

Lecție model.

ținută la clasa IV primară.

Obiectul: Desemnul (din imaginație).

Subiectul: Ogarul și iepurele.

Pregătirea; Discut cu copiii povestea; dacă nu o știu, atunci o povestesc eu. Insist în special asupra scenei cum ogarul aleargă după iepure, care cu opincile legate după gât, fuge mai iute la deal.

Anunțarea: Uite, astăzi vom desemna pe caietele de desemn cum ogarul aleargă după iepure, ca să și ia înapoi opincile. Scoateți caietele, creioanele și radierele

Predarea: 1) Cu cât e mai mare ogarul decât iepurele? Ce fel e capul ogarului? Dar trupul? Dar picioarele? Cum sunt urechile iepurelui? Dar picioarele lui?
Cum se arată în desemn picioarele unui animal care fuge?, Incotro fugeau și iepurele și ogarul? (la deal).

2. Acum desemnați fiecare cum vă închipuiți pe ogar fugând după iepure! In acest timp trec printre bănci și atrag atenția individual copiilor, la greșelile ce le comit. La câte unul ajut la desemn s'au îndrept eu greșeala. Tot odată însemn și greșelile comise de majoritatea elevilor.

3. *Corectarea.* După ce iau 3 caiete dintre cari unul cu greșeala cea mai gravă, unul cu greșeala mai mică și unul fără greșeală, fac compărarea desemnelor. In acest chip elevii constată ce nu e bine și cum trebuie să fie desemnat. Acei cari mai pot, corectează greșelile făcute.

Aplicarea: 1. Pun pe școlari să mai desemneze odată acelaș desemn, ținându-se socoteală de greșelile discutate.
2. Ca teme pentru acasă, dau elevilor să desemneze altă scenă din povestea „Ogarul și iepurele".

RECENZII.

Cărți:

„Din problemele educației",

de Stelian D. Constantinescu.

Cartea d-lui St. Constantinescu nu are pretenția de a fi printre cele mai noui—cum poate în chipui acesta s'ar legitima imediat în colonele „recenziilor"—dar are competința aceea rară pe care foarte puține cărți o pot avea, de a constitui expresia celor mai migăloase, celor mai juste și mai sincere observații cu privire la educația și instrucția ce se practica în învățământul de toate gradele în general și în cel primar în special.

Dela început ne fixăm asupra unor constatări cu scopul de a ne lămuri asupra rostului și faptelor școalei în care ne găsim: „școala tradițională". Și dela început ne așezăm în fața unui contrast orbitor când e vorba de balansarea celor două concepții: școala nouă, acea mult trâmbițată în realizare și școala veche tradițională, „acea fantomă a morții care ucide pe copii și în care elevii în felul lor sunt niște gâște, cu singura deosebire că în loc de porumb sunt îndopați cu știință". Ca printr'o lentilă magică întrezărim undeva departe în nemărginit o școală pe a cărei emblemă este înscris un ideal sfânt: „Cultivarea memoriei", în realizarea căruia elevii se sbat în acea muncă stupidă în care își sleesc puterile, pentruca să se prefacă fiecare în acea idealizată placă de fonograf care să păstreze și să reproducă tot.

Și această școală pe care o întrevedem tocmai în albastrul depărtărilor, e tocmai școala în care ne sbatem, în care zacem de atâta amar de vreme și în care în ciuda noilor orientări pedagogice, cu îndărătnicia primitivului continuăm să rămânem înconștienți de jerfele pe care le provocăm în acest chip.

Se invoacă acea admirabilă poveste de Craciun intitulată „*Surmenatul*" în care Sienkiewicz, un destins scriitor polon, ne înfățișează o fioroasă dar adevărată oglindă a unui crâmpeni din tragedia vieții școlarilor. „Școala nu trebue să fie o tragedie»—zice el. Iar dacă școala nu trebue să fie o tragedie, înseamnă că trebue să orientăm faptele noastre de instrucție și educație în lumina acestor dureroase constatări.

Iată că în chipul acesta se deschide lanțul acela multiplu și variat al problemelor de educație, pe care autorul caută să le concretizeze și să le dea ca norme de oreintare în marea operă a educației.

Primele noțiuni: De când începe educația? Începe pe dată ce copilul s'a născut. Indeletnicirea e să cunoască să pipăie, să ducă la gură, să vadă de-i bun, de-i ușor, iăr în toate aceste apucături mama inteligentă vede educația speciei omenești condusă de instinctul de conservare mai întâiu și apoi dn instinctul de a cunoaște—mai târziu. Arma de apărare a micului născut *e țipetul*.. In legătură cu țipătul se discută obiceiul barbar—înfășatul—acest bandaj strămoșesc care persistă și astăzi în practica în a mamelor noastre superstițioase. Tot în legătură cu țipătul copilului se pune chestiunea „greșelilor hranei". Impotriva celor ce recomandă hrana cu ora, e faptul concret că stomacul copilului e cel mai bun ceasornic și-apoi milioanele de generații ant rioare nouă nu hrăneau pe copii când aceștia țipau de foame? Hrana și somnul sunt *acte fiziologice* pe care copilul le simte mult mai bine decât noi și n'avem dreptul să-i terorizăm cu felurite rețete.

Pentruca educația în general să fie folositoare, adică la înălțimea cerințelor pedagogice noui, educatorul să urmărească în desvoltarea intelectuală a copilului, exclusiv principiile care se întemeează pe legile firești ale mamei noastre creatoare: „*natura*". Natura a fost educatorul prin excelență al milioanelor de generații și natura trebue să rămână călăuza veritabilă în instrucția și educația copiilor și deacum înainte. Studiile pedo-psihologice au dovedit că copilul nu este un „om în miniatură", ci un „om în devenire";—dealtfel evoluția vieții copilului urmează, în chip cu totul restrâns, evoluția speței umane întregi. Cu această oca-

zie se provoacă o serie de imprejurări, în care apucăturile copiilor se identifică cu acelea ale primitivilor. Nasul turtuit la copil, e nasul maimuţelor. Legănatul un obiceiu atavic milenar, un simţ moştenit dela strămoşi cari dormeau în copaci pe crengile legănate de vânt... Legănatul de acum e mişcarea crengilor mlădioase ale copacilor tropicali. Urcarea treptelor cu îndărătnicia animalului împins de instinct, acăţarea de crengi şi în copaci, este o evidentă rămăşiţa din vremea când aceiaşi strămoşi ai omului îşi aveau etacul, salonul şi cetatea în... copaci. Sunt fapte în care educatorul cunoscător şi priceput al legilor evolutive va vedea o cerinţă organică şi firească şi va osândi „sistemul" unor părinţi de a împopoţona copiii cu haine scumpe, pentruca apoi să ***„stea cuminţi"***. Entuziasmul cu care copiii jupoae hârtia pereţilor tapetaţi, — e entuziasmul acela cu care preistoricii depărtaţi căutau în felul lor insecte şi viermisori pe sub coaja copacilor.

Textele cărţilor cu acele poveşti grozave împotriva copiilor pe care cartea îi numeşte hoţi – nu au prea mare zel pentru dânşii. Abia au ieşit dela şcoală unde li s'a spus „cine fură un ou— mâine fură un bou", pe dat.. se organizează în bande cu şefie xperţi, se strecoară în grădini şi apoi cu buzunarele doldora ronţăe fără nici o murtrare de cuget.

Dacă ne gândim la primitivi apoi nici aceia nu ştiau de sfinţenia proprietăţii, iar bandele de maimute şi astăzi sunt o pacoste pentru grădini şi pomete. Ce trebue să conchidem din acestea?

E o fază în desvoltarea omenirei în care arde acelea cu pompoase şi savante cursuri de morală — nu numai că sunt formaliste în felul lor, dar plictisesc şi desgustă pe copii.

Cercetarea originei noastre nu-i nicidecum un lucru uşor. Cu atât mai anevoios pentru copil. Când copilul pune chestiunea religiei — pune o chestiune care cere mult tact educatorului şi aceasta se va face treptat-treptat în concordanţă cu evoluţia judecăţii şi a cunoştinţelor în care copilul s'a iniţiat. Principiul pe care autorul îl recomandă e să creştem copiii în adoraţia ***religiei naturii***.

Educaţia şi internatele. Cu privire la sistemul internatelor despre care mulţi şi-au ex.rimat opinia „că este un rău, dar totuşi un rău necesar", folosim împrejurarea ce ni se provoacă intenţionat şi facem un mic popas în iniernatele de toate felurile în scop de a ne edifica şi a constata astfel foloasele reale ale acestor sisteme cum poate şi neajunsurile fireşti de care suferă majoritatea.

O primă chestiune—care se pricipită —este aceea a „nevoiei internatelor", când se pune problema necesităţii internatelor, cu alte cuvinte la ce vârstă internatele sunt indispensabile educaţiei copiilor?

Cu această ocazie, precizăm dela început—că nevoia internatelor începe indeosebi odată cu studiile secundare. Este inutil, ba chiar păgubitor să vorbim de internate, când e cazul copiilor mici, întrucât e lucru ştiut că instrucţia primară se poate căpăta fără ca să fie silit cineva să-şi încazarmeze copiii. Dacă însă căutăm să pătrundem în sufletul internalelor de astăzi cu intenţia de a constata acest regim de viaţă, anume creiat în vederea instrucţiei şi educaţiei copilor—tără îndoială ne surprind neajunsurile de care ele sufăr.

Relele internatelor, stabilim dela început sunt duble: pe de o parte neajunsuri cari se resfrâng asupra fizicului, iar pe de altă parte asupra moralităţii. Privitor la aceste inconveniente, cari compensează în desvoltarea fizică, e suficient să pomenim în treacât de suprapopulaţia internatelor — cele mai multe neîncăpătoare, iar condiţiunile igienice întotdeauna defectoase. Aerul, cu toată ventilaţia, niciodată nu va fi tocmai cel bun. O hrană bună, îndestulatoare, e lucru cu totul rar în internate când ne gândim —mai cu seamă -la gusturile diferite, la acea serie de elevi cari au nevoe de un tratament alimentar îngrijit şi supraveghiat.

„Când e vorba de educaţia caracterului, de înobilarea sufletului,—de moralitatea—cu un cuvânt,—apoi acestea nu se pot căpăta aproape de loc în internatele cazărmi de astăzi".

Efectul cel mai dureros al internatelor este din punct de vedere al moralităţii sexuale. „Neajunsul cel mai

grozav pentru societate – zice Guyau— e desvoltarea exagerată a facultăților generice între 15—18 ani, de unde pornește desfrâul și corupția". Se idealizează și se învoacă sistemul internatelor engleze numite „*Garde internate*", în cari elevii stau în pensiune, în casele profesorilor, care sunt așezate în jurul școalei. Elevii stau la masă în familia profesorilor, în deplină libertate dela aceștia, iar jur împrejur—terenuri pentru jocuri și exerciții—încât trăind în sfânta libertate a naturii elevii cresc și se deprind de mici cu aceste obiceiuri frumoase.

Ceace se imploară sunt externatele „acele binefăcătoare sisteme de școală, —cari sub nici un cuvânt nu trebuesc criticate" (pag. 50).

Ce e drept noi suntem departe de realizările englezești ale „Garde-internatelor", și într'adevăr pentru școalele noastre ele sunt doar o ficțiune, iar externatele, ar fi ele „binefăcătoare sisteme de școală", dacă nu avem în vedere condițiile de viață ale poporului nostru pe de o parte și moralitatea supraveghiată de altă parte. Sigur este că relele internatelor sunt considerabile și până să se adapteze cerințelor igienice și educației moderne „ele vor mai ucide încă mulți copii și ne vor mai da încă mulți ftizici, nevropați, anemici și pesimiști".

Asupra educ. voinței. Când e vorba de educația voinței să se remarce un lucru: „Poți avea oricât de multă erudiție și oricâte cunoștințe în vre-o ramură a activității omenești, dacă pe deasupra nu vei avea și o cât de mică rază de voință spre a le întrebuința"— totul va însemna puțin lucru. Problema educației voinței este fapt de actualitate pedagogică imperativ cerută în interesul general și întrucât aceasta, — voința— presupune o educație de timpuriu exercitata când intenționam să compensăm această lipsă, însemnează să punem în slujba acestei frumoase realizări—devotamentul și entuziasmul nostru!

Cât despre voință în legătură cu copilul, ținem să evidențiem că se poate forma la copii oarecare voință, – ba chiar o voință aleasă.

Este de ajuns să amintim acea tendință instinctivă a copiilor (ca și a celor maturi) foarte desvoltată—tendința de a imita (instinctul emitației) care poate sluji neîncetuit în educația voinței întocmai cum sugestia slujește educației sentimentelor în special. Nu e vorba de abstracțiile nenorocite nici de obiceiurile învechite, ci e cazul de a depinde pe copii sa lucreze, de a dedinde pe copii *a voi zilnic;* iar aceste fapte ale copiilor se vor complecta în ocaziuni oportune cu exemple ilustrante, luate din lumea reală și cu privire la slăbăciunile de voință în diferite împrejurări. „Pentru deplinul succes—zice autorul—trebuie *voință practică*. „Voința doctrinară impusă de pe catedră, din exemple, din povești care n'au măcar nici simțul realității, întocmai ca într'o oglindă, ele se vor refecta în creerul lor spre a se șterge pe dată"—(pag. 61).

Fiindcă—cu ocazia educației voinței s'a vorbit în treacăt de o tendință instinctivă pe care o numisem—imitație—autorul găsește potrivit și necesar să dea multe lămuriri cu privire la întrebuințarea rațională pe care o poate avea imitația și vorbește despre „imitația ca factor educator" Trecem peste primejdiile imitației lesne de priceput— nu vorbim nici de altă chestiune—dealtfel interesantă—„imitația în desvoltarea popoarelor", ci căutăm să fixăm punctul culminant în capitolul d-lui St. Constantinescu, cu privire la serviciul inițiației în educația sufletului în general.

Relevăm că imitația însemnează un prețios auxiliar al sugestiei și dacă ea este un stimulent așa de puternic în viața oamenilor mari, cu atât mai mult poate folosi în educația micilor școlari, când sunt conduși de un pedagog înțelept și conștient de simțul datoriei „ce are în fața unei lumi"– care însemnează sufletul copilului și alcătuește micuța lui personalitate.

Sugestia ca mijloc de educație. Cu acest capital se deschide o problemă care a frământat psihologia și pedagogia lumei noastre în scop de a se familiariza cetitorul cu ceeace se numește sugestie normală și hipnotică, somnambulism, faclirism, minunile acestuia, halucinații – lucruri cari dealtfel se cunosc în parte dela studiu

psihologiei.

Noi semnalăm totuşi că sugestia în stare normală, ca mijloc de educaţie, promite adevărate minuni. Aceste fenomene aşa de nefireşti în aparenţă, sunt fenomene sufleteşti în perfectă asemănare cu acele obişnuite Sugestia are un rol aşa de însemnat în educaţie încât e suficient să ne gândim că Binét spune că prin sugestie se poate influenţa asupra moralităţii, ba chiar şi asupra intelepenţei omului. — Fachirismul — această minune a vremilor noastre, nu este în esenţă decât simplă halucinaţie provocată intenţionat de un subiect oarecare. Cum s'a dovedit? S'a încercat să se fotografieze cu un instantaneu minunaţiile şi s'a constatat atotputernicia ştiinţei: plăcile fotografice n'au arătat.. nimic! Dealtfel avem de vorbit într'un domeniu nou de cercetare, în care nu ne putem aprofunda prea mult, căci fapt este că sugestia fie normală, fie hipnotică, somnambulism ori faschirism, închid încă taine până la care ştiinţa noastră n'a ajuns. Cum putem folosi sugestia? Sufletul copilului se aseamănă foarte mult cu sufletul hipnoticului. Dovadă e că toţi copiii pot fi foarte uşor şi foarte bine sugestionaţi şi iarăşi foarte supuşi autosugestiei

In consecinţă *laudele,* cuvântul bun, ajută mai mult decât toate pedepsele din lume, întrucât acestea lucrează ca nişte sugestiuni asupra simţirii copilului. Asupra pedepselor calificate ca făcătoare de rele, ca otrăvuri cari trebuesc întrebuinţate cu foarte mare băgare de seamă, asupara consecinţelor distructive ale acestora, nu ne oprim; nu vorbim nici de o serie de precepte în legătură cu fixarea temelor în lumina puterilor de asimilare ale copiilor; au spus-o aceasta cei cari au trâmbiţat de atâtea ori „studiul individualităţii copilului"! Ci, de acord cu titlul capitolului nou şi ceeace poate să apară ca o noutate pentru cei mai mulţi dintre noi, o noutate necesară, este orientarea pedagogică adequată noilor descoperi sugestive; iar procedarea aceasta „dacă nu va face genii va da totuşi oameni destoinici întregi cu sentiment şi cu spirit de voinţă". Cum de ajunge aici? Să se sădească încredere în puterea lor intelectuala. Să se cultive atenţia copilului, căci: „a face pe copil atent e analog cu somnul hipnotic, în care căutăm să adormim toate celelalte funcţiuni ale sufletului şi lăsăm trezite pe acelea pe care le voim".

Incredere în propriile lui forţe—adică să fie încredinţat că nu i se cere nimic din ce ar fi peste puterile lui; că numai să încerce să facă ce-i zicem şi va reuşi, toate acestea sunt baza educaţiei sugestive.

Şi educatorul care va avea aceste convingeri sugestive, meşteşugul acela de *a putea să încredinţeze* cu uşurinţă pe copil că e capabil a face numai bine şi niciodată rău, posedă tot secretul educaţiei sugestive şi să se ştie: „este educator în toată puterea cuvântului"!

Dacă starea psihologică a copilului este asemănătoare cu a hipnotizatului, de remarcat pentru noi e că în acest creer în care moştenirile şi chiar instinctele până la un punct, stau aţipite, meşteşugul e să se trezească în acest suflet de copil sentimente bune, morale şi sociaoile. A-i sugera că este bun şi incapabil de rău întăreşte închinaţiile bune, adevărul instinctele rele pe care din nefericire le avem cu toţii. Iar aceasta cu atât mai mult la copii cu cât sugestia e mult mai puternică în copilărie decât la maturitate. In ce priveste educaţia sentimentelor, un fapt de mare importanţă este de a sădi în copil, prin sugestii repetate un *temperament vesel* şi *viotu* în locul melancoliei descurăjătoare. Dar pentru acest lucru educatorul să nu fie acel „caua", care se opune veşnic şi la cele mai inocente manifestări ale copilului, par'că educaţia în sine n'ar sta decât într'o veşnică hărţuială.

Scoala cu temele ei peste puteri, nu numai că nu produce nici emulaţia între şcolari — în sensul frumos al cuvântului — dar nu face nici măcar o încurajare sugestiva ci, în mersul ei se mărgineşte să ciuruiască din toată lumea copiilor, alegând doi trei şi părăsind pe toţi ceilalţi. Incât să nu ne mire numărul covârşitor de mare de pesimişti pe care ni-i dă şcoala de azi! Greutatea educaţiei intelectuale şi morale, stă tocmai în chipul de a preda *întrebuinţând cu fiecare* (pe cât se poate) o metodă potrivită cu puterea

lui intelectuală şi morală; iar aceasta însemnează că „mintea *fiecărui* copil trebuie să fie pentru educator o problemă pe care el e dator s'o deslege" (Dupanloup)

Instrucţia de azi o închiziţie a copilăriei. Ce este şcoala? Staţia de unde trebue să pornească educaţia, iar lumea largă şi întinsă, în tot cuprinsul ei, ea singură să fie adevărata şcoală. Deci: ideea de şcoală să nu se mai mărginească între cei patru pereţi. Omenirea a avut de şcoală lumea în tot cuprinsul ei: educaţia prin urmare pe copii în această imensă şcoală! Tot ce ne inconjoară este un vast material şcolar.

Soarele care resare şi norii care îi aţin calea, vântul turbat care vâjâie înfiorător prin horn şi ploaie ce în boabe mari răpăe pe acoperiş, fulgii sclipitori de zăpadă şi viscolele sălbatece care piâng iarna la geamuri în mii de glasuri, . toate pot să-i slujească adevăratului pedagog ca material de studii. Incepând cu harnica furnică şi albina geometră, toate insectele şi animalele sunt isvoare de cunoştinţe folositoare. Câmpul întins cu nenumăratele lui flori, să fie ierbarul şi botanica vie după care să se înveţe copiii.

Cu aceste se ridică furios împotriva papagalismului ucigător de minţi şi desgustător al şcolei noastre de astăzi. Şcoala nu trebue să fie o închiziţie; astăzi să nu se mai ceară material didactic propriu zis, ci mai bine mijlocul de a transporta pe copiii de la şes la munte, la mare, în oraşe mari în localităţi cu bogat trecut istoric care le-ar putea îndrepta o clipă gândurile către alte vremuri, să se facă excursii, cercetări.. căci acestea formează cel mai veritabil material didactic şi la îndemâna oricui

„Pedagogia modernă se va cutremura când va studia vreodată sistemul nostru de educaţie. Ea va arăta că totul n'a fost decât o închiziţie a minţii, după cum pe vremuri fusese o închiziţie a corpului!" Educaţia intelectuală. In general, când e vorba de învăţământul nostru precizăm că el este puţin apt pentru formarea educaţiei intelectuale a copiilor, cari îl urmează. Când ne gândim la mijloacele pe care le întrebuinţăm, avem în vedere educaţia simţurilor mai întâiu; intuiţia, al cărei scop este de „a depinde pe copii cu obiceiul intelectual al observaţiei minuţioase şi atente şi mai puţin de a da cunoştinţe elevilor". E vorba de învăţământul care se bazează pe experienţă şi cercetare, cure este drin excelenţă educator al minţii Cu privire la studiul moralei, schiţăm în treacăt că *necesarul* e de a crea în jurul copilului ceeace se numeşte *igiena morală a mediului*" O metodă de mare valoare, care însemnează aproape „un sistem de educaţie" este *lucrul manual* care pentru americani e metoda centrală pe care se reazemă toată activitatea menită a da copiilor un învăţământ cât mai raţional şi mai complect. Se pretinde chiar că este o intimă legătură între abilitatea mâinii, perfecţionarea simţurilor şi desvoltarea metodică a creerului — lucru care dealtfel s'a şi dovedit

«Natural aplicarea acestei metode (lucrul manual) întâmpină dificultăţi; dar încetul cu încetul părinţii se vor convinge că petele de argilă ce vad pe şorţurile copiilor lor, departe de a fi ceva neplăcut, dimpotrivă, indică progresele intelectuale ale acelor copii". Pomenim în treacăt şi despre acea manie din învăţământul primar, foarte dăunătoare educaţiei intelectuale, aceea de a amesteca sentimentul şi morala în tot ce cunoaştem .lar îndată ce morala şi sentimentul intră în joc, judecata ca facultate intelectuală dispare" Se observă un chibrit. Numai decât se povesteşte istoria unui băiat rău care nu şi-a ascultat mama sare şi-a ars sora. E bine să se vadă totdeauna partea morală a lucrurilor, dar nu trebue ca acest obiceiu să împiedice observaţia sinceră şi metodică.

Educaţia estetică. Când vine vorba de educaţia estetică, se pune implicit problema artei, întrucât arta ca valoare în sine este tocmai realizarea frumosului în gradul cel mai înalt posibil. Şi pentrucă arta este de obiceiu apanagiul privilegiaţilor soartei, în acest caz ea are cu totul aparenţa *unui lux*. Nu! Arta, departe de a fi un lux zadarnic, dimpotrivă contribue la intensificarea vieţii, la mărirea şi înălţarea ei; ea alcătueşte dimpotrivă un element principal întru desvoltarea inte-

grală a vieţii; ea răspunde unei nevoi naturale şi profunde pe care o avem noi şi care se găseşte chiar şi la popoarele cele mai puţin civilizate. Autorii artei sunt artiştii, ideile acestora, idealul lor spre mai bine, iată domeniul artei, un domeniu în care ştiinţa nu poate să pătrundă. Natura şi viaţa compun exclusiv lumea superioară de adevăr şi frumuseţe, perfecţie şi armonie, către care tindem.

„Dar atunci asta apare ca o religie, căci aspiraţia noastră către cele mai bune realizări ale naturii, nu-i altceva decât un panteism disperat mai curat şi mai conştient decât a celor vechi. Prin reilgia artei noi voim să comunicăm cu universul, totuşi nu spre a ne contopi în el felul niroanei budiste, distrugătoare a personalităţii, ci din contră pentru a folosi cele mai mari virtuţi ale sale, cele mai înalte forţe pentru exaltarea incomparabilă a „eului nostru". Arta e un permanent eroism în care tindem să realizăm viaţa noastră întreagă, să o împingem către limita sa cea mai extremă de existenţa, să atingem „capătul lumii", să ajungem la „Divin". *Dincolo de această nu există. ntmic pentru noi!*

Dacă arta, după E. Zola, caută să fie un remediu al relelor noastre, adica va căuta să ne aducă exemplu oameni formaţi din cele mai bune gândiri şi cele mai juste sentimente, dotaţi cu o senzibilitate profundă şi posedând o voinţă fermă de a realiza adevărul, cu un cuvânt dacă arta va formula *o viaţă perfectă,* însemnează că arta nu-i un privilegiu al unora, ci dimpotrivă accesibilă tuturor. Vom spune chiar că ea trebue să fie însuşită de toţi! ...„Şi nu există nici o piedică de natură fiziologică, niciuna care să interzică unora de a prinde şi înţelege frumuseţea"... Nu-i la mijloc decât lipsa unei educaţii estetice. Şi această educaţie, în sensul înţelegerii şi aprecierii frumosu ui, cere o educaţie lungă şi grea. Educaţia estetică însemnează educaţia fiinţei interioare a omului şi ea trebue începută de timpuriu. Prima condiţiune care cade în sarcina părinţilor este de a înconjura pe copil cu ceeace vor putea numi *„materialitatea artei".* Dacă are primul contact cu lucruri urite, dorinţa de frumos nu secă adevărată cultură nu este cea pova desvolta în copil, ba mai mult, dela început simţul estetic va fi şters Estetica în şcoală se poate însuşi prin estetica interiorurilor, care nu costă cu nimic mai mult decât un aranjament urit. Fiecare odaie să aibă o unitate sobră, ca e dealtfel impune şi mai mult. Obiectele aranjate după linii şi raporturi fericite, mobilele într'o ordine cerută de volumul şi forma lor, iar pentru a decora golurile mari se pot alege stambe dintre acele ale artiştilor specializaţi în compoziţie decorativă, sau în orice caz reproduceri fotografice. Se va obţine astfel o atmosferă, un interior, propriu a desvolta cea mai adâncă senzibilitate la copil

Toate acestea nu însemnează decât o *educaţie pasivă.* Trebueşte şi o educaţie activă şi în legătură cu aceasta să ne gândim la educaţia fizică care tinde la o frumuseţe corporală: plenitudine fizică, sănătate, forţă, graţia mişcarilor şi eleganţa pe care nu trebue s'o confundăm cu exagerarea în maniere. Cu privire la interpretarea operei de artă, n'avem de povestit nici o istorie, dar avem de învăţat pe copil să vadă! Puncte importante în educaţia estetică sunt: desemnul, cântul. recitare, cetire, opere literare. Rezultatul desemnului pe care il aşteptăm, nu-i altceva decât o perfecţionare a simţurilor. Urmărim ca tânărul să înveţe să vadă formele, liniile, culorile şi înlesneşte să se descopere ceeace nu se observă de obiceiu. Păşind în vţaţa înarmat cu o senzibilitate bogată şi desvoltată gata să prindă nuanţele reflexele cele mai imperceptibile ale frumuseţii, omul o va iubi din tot sufletul său. Şi atunci viaţa va constitui pentru el cu adevărat fericirea pe care o caută.

I. Pant. Cârlan.

REVISTE:

Cultura poporului—anul V, No. 3—4 revista asociaţiei învăţătorilor din jud. Cetatea-Albă.

In numărul acesta, de o bogăţie remarcabilă, semnalăm articolul d-lui D. Gusti, intitulat „Principiile culturii poporului" în care cunoscutul şi autorizatul nostru sociolog caută să precizeze

pulară generală şi extensivă, ci este o cultură a poporului intensivă". Precizează în acest articol cinci principii, cari formează împreună o doctrină unitară, în măsură să organizeze satele, să întărească naţiunea şi să salveze statul!

Dl. T. Iacobescu face o interesantă dare de seamă asupra Fundaţiei Regale „Principele Carol".

***

Graiul Dâmboviţei—anul IX No. 3—4, revista corpului didactic primar din jud Dâmboviţa.

Cuprinde un bogat şi variat material în domeniul educaţiei.

Articole de interes pedagogic publică D-l Al. Luca, despre: „Eminescu pedagog", apoi D-l Al. I. Platov despre: „Studiul irteligenţei", în care face preţioase constatări cu privire la acest studiu, în legătură cu programa analitică a materiilor de învăţământ. Recenziile de cărţi, reviste, dau acestei publicaţii o înfăţişare plăcută.

***

Izvoraşul, revistă de muzică, artă falklor şi teatru sătesc. Anul XIII No. 4. In frunte cu „Foaie verde matostat", cules de N. Dumitru, se începe cunoscută serie de culegeri de cântece populare româneşti.

Articolul d-lui Niculescu înfăţişează preţioase constatări cu privire la portul naţional românesc din toate ţinuturile româneşti.

Basmele, povestirile, legendele, doinele, chiniturile cum şi strigăturile constitue pentru orice cetitor o lectură agreabilă.

***

Catedra, No 5 apare la Galaţi, în condiţii tehnice ireproşabile. Numărul aceasta e închinat „Eroilor neamului" Pline de entuziasm sunt versurile cunoscutului poet Zaharia Bârsan din fruntea revistei, cum şi celelalte articole în acelaş gen, semnate de D-nii Seb. Hortopan, I V. Soricu, V. Militaru, Mircea Rădulescu, D. Faur, şi alţii.

***

Isvor de viaţă, anul IX No. 3-4. Buletinul asociaţiei învăţătorilor din jud. Tighina.

In numărul acesta, asociaţia înv. tighinieni publică articole preţioase, în frunte cu „Ingrijorarile şi amărăciunile învăţătoreşti" de d-l Ion Cociu. Semnalăm articolul d-lui Coh. Cotruţa „Problema educaţiei morale în şcoală primară" în care caută să arate că aceasta este una dintre cele mai „arzătoare şi mai dificile" probleme a timpului de azi.

***

„Foaia învăţătorului" anul VII, No. 2. Revista asoc. învăţătorilor din oraşul şi jud. Brăila.

Cuprinde arti ole scrise cu mult suflet de D-nii I. N. Dionescu D. N. Popescu şi I. Gh. Filip.

Foarte entuziast şi cu multă râvnă scris este articolul „Credinţa în educaţie" al d-lui M. Lupaşcu. Alături de aceasta semnalăm „Patrie şi Patriotism" al d-lui I D. Frigioiu.

***

Revista şcolii Anul XI No. 4. Organul asoc învăţătorilor din jud. Botoşani, publică în partea întâia articole semnate de d-nii: M. Apostol, C. Busneanu, D Ciuperca şi Dimov.

Recenzia cărţii „Educaţia funcţională", opera distinsului profesor dela Geneva Dr. Ed. Claparede, trezeşte un deosebit interes pentru toţi acei ce se ocupă şi vor să fie la curent cu ideile şi curentele pedagogice moderne.

***

Ramuri, Anul XXVI No. 1.

Salutăm cu o vie satisfacţie reapariţia revistei „Ramuri" cu „aceeaşi tinereţe şi cu aceiaşi ardoare de luptă pe care a avut-o în trecut" In frunte cu articolul d-lui C. Ş Făgeţel „Ramurile" îşi justifică reapariţia şi caută să mărturisească situaţia ei la tristă răscruce, în epoca când se vorbeşte mai mult de „cultură şi culţivalizare" se sbate şi se istoveşte într'un tragic sfârşit.

Revista se bucură de colaborarea unora din cei mai preţioşi mânuitori şi scrisului românesc.

***

Vremea Şcoalii, revista înv. ieşeni. An. VII. No. 4. apare cu un bogat şi variat material didactic. In numărul acesta publică articole serioase D-nii: V. Paveles, C. Ungureanu, L. Gheorghiu şi alţii. Ştirile despre şcoala primară şi învăţătorii din alte ţări sunt

deasemenea destul de interesante.

***

Şcoala Vremii, revista înv. din Arad, An. V. No. 4, este o revistă bine scrisă şi cuprinde articole interesante pentru toţi cei ce se ocupă de problema educaţiei. Studiul asupra pedagogiei D-lui D-r Georgiu — Popa, de D. T. Mareş, prezintă un deosebit interes.

***

Revista Asoc. înv. din jud. Bălţi. — An. VII. No. 4 conţine articole semnate de D nii: G. Cârtu, M. Popovici, Pr. M. Popa şi alţii. Revista publică regulamentul „Casei de ajutori" diferite ştiri şi convocări redacţionale de interes general.

DIVERSE:

Examene excepţionale de înaintare şi difinitivat.

Ministerul Instr. publice a dat o decizie, prin care aprobă ţinerea unei sesiuni excepţionale de examene de definitivat şi înaintare la gr. II pentru învăţătorii şi învăţătoarele cari până la data ţinerii examenelor din Oct. 1932 şi Martie — Aprilie 1933 întrunesc condiţiunile de admitere la examen. Examenele vor începe la 15 Iunie. în localităţile ce se vor fixa de minister.

***

Senatul a votat proectul de lege privitor la modificările legii înv. primar, propuse de ministerul instr. publice şi care se referă la numirea absolvenţilor de şcoala normala, definitivatul, înaintarea la gr. II înaintarea la gr. I. înaintarea la gradul superior şi transferarile corpului didactic.

Socotim că la **Cameră** acest proect va suferi unele modificări, deoarece condiţiunea definitivării învăţătorului daca a funcţionat cel puţin un an la o şcoală primară cu 7 clase, sau dacă a avut la inspecţie o frecvenţă de cel puţin 70% din numărul elevilor, o socotim prea grea. Ar însemna că învăţătorul numit într'un sat, unde şi-a înjghebat o mică gospodărioară, după câtva timp să-şi ceară transferarea la o altă şcoală; unde e şi curs complimentar, pentru a îndeplini condiţiunile legii.

Ministerul Instr. publice, cu ord. No. 38218/934, a dispus ca orice cerere a membrilor c. d. să se înainteze pe cale ierarhică, cu avize şi înregistrări în regulă şi nu prin persoane interpuse.

***

Ministerul Instr. publice, cu ord. No. 29711/934, a luat dispoziţiunea la examenele particulare de curs complimentar (cl. V, VI, şi VII) şi să se dea numai cu aprobarea ministerului. Examenele se vor ţine în oraşele de şedinţă ale judeţelor, iar comisiunile de examinare vor fi prezidate de revizorii şcolari.

***

Ministerul Instr. publice, cu ord. No 12975/934 aduce la cunoştinţă că ministerul de domenii acordă material lemnos ca material pentru construirea de localuri de şcoli, cu condiţiunea ca cererile să fie însoţite de planuri şi devize ale construcţiei pentru care se solicită materialul lemnos. Cererile se înaintează ministerului instr. publice.

***

Casa de credit e corp. didactic aduce la cunoştinţa ca cererile pentru împrumut nu trebuesc timbrate, în schimb se timbrează numai cele pentru ajutor.

***

Z arele au publicat ştirea că Ministerul instr publice a luat dispoziţiunea ca şcolile primare să-şi înceteze cursurile în ziua de 10 Iunie.

Intre 10—12 Iunie se va face curăţirea localurilor şi pregătirea lucrărilor de fine de an.

Intre 13—16 Iunie, în orele de dimineaţă se va face examinarea elevilor în asistenţa părinţilor.

Aceste examinări nu vor conta la situaţia elevilor, ci vor fi un prilej de manifestare şcolară şi de stabilire a unor legături mai strânse dintre şcoală şi părinţi.

Se va da o deosebită importanţă examinării elevilor cl. V. şi VI. De la 17 Iunie va începe examinarea elevilor cl VII, în prezenţa unui organ de control sau a unui învăţător delegat de revizorat.

———

Buletinul Asociaţiei.

Statutul Asociaţiei

„CASA DE AJUTOR RECIPROC",
a membrilor corpului didactic primar din jud. Lăpuşna*).

CAPITOLUL I.

Denumirea, scopul şi sediul.

Art. I. Se înfiinţează în oraşul Chişinău o Asociaţie a membrilor corpului didactic primar din jud. Lăpuşna sub numele de „Casa de ajutor reciproc" a membrilor corpului didactic primar din jud. Lăpuşna.

Art. 2. Scopul casei este:

a) De a acorda ajutoare băneşti familiilor sau moştenitorilor legali ai decedaţilor membrii ai casei, în caz de înmormântare.

b) De a acorda ajutoare membrilor deveniţi bolnavi şi cari nu-şi pot câştiga existenţa.

Art. 3. Sediul asociaţiei este în oraşul Chişinău, str. Universităţii No. 29, în localul şcoalei primare de fete No. 4.

Art. 4. Durata casei este nelimitată.

Cap. II. Membrii Asociaţiei.

Art. 5. Fac parte din Asociaţiei toţi membrii corpului didactic primar, titulari şi cei cu diplomă de capacitate numiţi în mod provizoriu, din jud. Lăpuşna.

Art. 6. Fiecare membru, odată cu declaraţia de înscriere, depune o taxă de 50 lei şi cotizaţia de membru în sumă de lei 100. Pe lângă aceasta, orice membru mai contribuie anual cu suma de 50 lei, care împreună cu taxa de inscriere formează un fond ce serveşte la acoperirea cheltuelilor generale şi altor nevoi ale Asociaţiei.

Art. 7. In caz de moarte a unui membru, fiecare din membrii înscrişi varsă în timp de o lună dela data încunoştiinţării suma de lei 100. In caz de moarte a 2 sau mai mulţi membri

*) Cu modificările aduse prin sentinţa Tribunalului Lăpuşna No. 601 din 27 Septembrie 1933.

în acelaş timp, datele achitării cotizaţiilor a câte 100 lei de fiecare caz, se fixsează de consiliul de administraţie.

Art. 8. Incăsăriie cotizaţiilor, vărsămintelor pentru deces, cum şi a tuturor sumelor pe care membrii le datorează Asociaţiei se fac prin reţineri din statele salar. Plăţile se fac de casierul asociaţiei, pe baza bonului de plată eliberat de Administraţia Asociaţiei.

Art. 9. Fiecare membru după admiterea în asociaţie, declară în scris Consiliului de Administraţie cui să i se dea în caz de moarte ajutorul cuvenit. Ele vor fi semnate în faţa unui membru al Consiliului de Administraţie şi se vor păstra în plic închis în arhiva asociaţiei. Aceste declaraţii pot fi schimbate ori când. In saz de moarte, consiliul procedează la desfacerea plicului, pentru a anunţa persoana în drept de a primi ajutorul.

Dacă membrul decedat n'a lăsat declaraţie, ajutorul de înmormântare se dă moştenitorilor legali.

Art. 10. Membrii care nu vor achita cotizaţiile la timp, precum şi acei cari se vor dovedi că lucrează contra intereselor „Casei de ajutor reciproc" se vor exclude din Asociaţie.

Art. 11. Membrii „Casei de ajutor reciproc" cari sunt scoşi din oficiu din învăţământ pe baza hotăririi Comisiei Medicale pentru pierderea capacităţii de muncă şi cari nu primesc o pensie echivalentă cu strictul necesar pentru existenţă, se scutesc de vârsămintele ce urmează, şi primesc 50% din ajutorul băneşc cuvenit, iar după moarte restul de 50% se eliberează celor în drept.

Art. 12. Membrul demisionat sau exclus din Asociaţie, îşi păstrează dreptul de a primi cotizaţia depusă la înscriere în suma de lei 100. Restituirea cotizaţiei se va face în termin de 3 luni după ultima adunare generală.

Art. 13. Membrii „Casei de ajutor reciproc" transferaţi şi detaşaţi în alte judeţe pot rămâne şi mai departe în asociaţie, dacă îşi achită regulat cotizaţiile şi se supun obligaţiunilor statutare.

Art. 14 Membri cari nu vor achita cotizaţiile, sau vărsămintele pentru deces la timp, precum şi acei care se vor dovedi că lucrează contra intereselor „Casei de ajutor reciproc" se vor

considera excluşi din Asociaţie. Pentru membrii asociaţiei transferaţi sau detaşaţi în alte judeţe se admite o întârziere în achitarea sumelor datorite Asociaţiei de maximum trei luni, dela data încunoştiinţării.

Cap. III, Capitalul casei.

Capitalul casei se compune din:

Art. 15. a) Taxă de înscriere, câte 50 lei de fiecare membru.

b) Cotizaţia de 100 lei depusă la admiterea ca membru.

c) Din cotizaţia anuală de 50 lei pe an de fiecare membru.

d) Din vărsămintele ulterioare, câte 100 lei pentru fiecare caz de moarte.

e) Din dobânzile la capitalul „Casei de ajutor" depus la Bancă".

f) Din donaţiuni binevole.

g) Din serbări, chete. etc. organizate de administraţia „Casei de ajutor reciproc".

Cap. IV Acordarea ajutorului.

Art 16. In caz de moarte a unui membru, persoana arătată în declaraţie, familia sau moştenitori legali ai decedatului, primesc ca ajutor întreaga sumă provenită din vărsămintele pentru deces a câte 100 lei dela fiecare membru. conform art. 15 al. d).

Art. 17. Ajutoarele se eliberează îndată ce moştenitorii prezintă dovezile necesare, înaintând actul de deces, precum şi cele privitoare la dreptul de ajutor.

Pentru moştenitorii minori toate aceste obligaţiuni le au rudele sau tutorii lor.

Art. 18. In caz de deces a unui membru care nu are moştenitori şi nici nu a indicat persoana care să primească ajutorul de înmormântare cuvenit, Consiliul de Administraţie are împuternicirea de a face cheltuelile necesare pentru înmormântarea din suma ce i s'ar cuveni după statute, urmând ca restul să fie repartizată conf. art. 19.

Art. 19. Sumele provenite din taxa de înscriere, cotizaţia anuală de 50 lei, dobânzi, donaţii, serbări şi sumele neridicate conf. Art. 17 ultimul aliniat, formează un capital permanent al

Asociaţiei, din care se fac toate cheltuelile de administraţie.

La finele fiecărui an, din sumele rămase, $^2/_5$ trec la fondul de rezervă şi $^3/_5$ la fondul de ajutoare pentru caz de boală, prevăzute la Art. 2 p. b.

Art. 20 Ajutoarele prevăzute la art 2, p. b. se vor acorda potrivit cu fondurile de care dispune „Casa de ajutor" cu nevoile solicitatorilor, după hotărîrea consiliului de a dministraţie, ce va trebui ratificată de adunarea generală.

Art. 21. Casa va intra în funcţiune imediat ce va obţine recunoaşterea de persoană juridică.

Cap. V Conducerea Asociaţiei.

Art. 22. Asociaţia se administrează:

a) de consiliul de administraţie.

b) de adunarea generală şi comisiunea cenzorilor.

Consiliul de administraţie se compune din 5—7 membri, cari aleg un preşedinte, un vice-preşedinte, un casier şi un secretar din sânul lor.

Cenzorii sunt în număr de 3 şi 2 supleanţi. Consiliul se alege pe timp de 3 ani şi reînoirea lui se face de către adunarea generală.

Membrii vechiului consiliu pot fi realeşi.

Art. 23. Indatoririle consiliului sunt:

a) Inscrierea membrilor, b) încasarea cotizaţiilor, c) eliberarea ajutorului acordat, d) ţinerea în regulă a registrelor de membri, chitanţierului plăţilor, etc.

e) Convocarea adunării generale ordinare şi extraordinare.

f) Ingrijirea despre bunul mers al „Casei de ajutor reciproc"

g) Intocmirea bugetului şi darea de seamă anuală".

Art. 24. Adunarea generală aprobă bugetul, alege membrii în consiliul de administraţie, Comisia cenzorilor şi suplianţii. Adunarea generală ordinară se va ţine odată pe an şi este convocată de consiliul de Administraţie.

Adunarea generală extraordinară se convoacă de comisia cenzorilor de cel puţin $^1/_5$ din numărul membrilor, sau de consiliul de Administraţie.

Adunarea generală poate modifica statutele de faţă, dacă vor fi prezenţi majoritatea din numărul membrilor înscrişi.

Art. 25. Convocările pentru adunarea generală se fac cu minimum 15 zile înaintea adunării.

Pentru ca hotărîrile să fie valabile, trebue să fie $^1/_3$ din numărul membrilor prezenţi, cu excepţiunea cazurilor de dizolvare, modificarea statutelor, sau schimbarea scopului asociaţiei când hotărîrile adunării generale nu se va putea lua decât cu majoritatea absolută din numărul total al membrilor înscrişi.

A doua adunare generală va fi valabilă şi se va ţine în aceiaşi zi, după masă, cu orice număr de membrii.

Art. 26. Neînţelegerile între consiliul de administraţie şi membrii se rezolvă de adunarea generală.

Art. 27. Dacă din cauza numărului restrâns de membri, sau din nu alte motive, adunarea generală va găsi de cuviinţă să lichideze „Casa de ajutor" fiecărui membru i se va restitui cota cuvenită din cotizaţiile depuse la înscriere. Pentru restul capitalului aflat în casă, cât şi pentru averea mobilă sau imobilă a asociaţiei, se va pronunţa adunarea generală.

Art. 28. Toate fondurile se păstrează la administraţia financiară, sau la o bancă ce reprezintă garanţii solide. Pentru toate pagubele ce ar proveni din vina membrilor consiliului, este răspunzător tot consiliul.

Art. 29. Orice dispoziţiuni care nu sunt prevăzute în statutul de faţă, vor fi acoperite prin dispoztţiunile legii şi regulamentul persoanelor juridice.

Consiliul de administraţie al „Casei de ajutor"

1. *I. Cioabă*, preşedinte.
2. *Cristea Mucenic*, vice-preşedinte.
3. *I. Buialschi*, casier.
4. *V. Voiciulis*, secretar.
5. *Gribencia Visarion*, membru.

Comisia Cenzorilor

6. *Ilie Burlacu.*
7. *Balmuş Teodor.*
8. *Ion Plăcintă.*

Supleanţi

9. *Ion Panuş.*
10. *Ion Aluneanu.*

ASOCIAȚIA INVAȚATORILOR
DIN
JUD. LĂPUȘNA

Situația de Cassă.

Incheiat pe ziua de 12 Aprilie 1934

VENITURI

Nr. crt	DENUMIREA CONTURILOR	Sume
1	Sold dela bilanț	172.180
2	Revista „Școala basarabeană" . .	2 390
3	Cotizațiile membrilor	32 343
4	Donații pt. cheltueli generale . .	275
5	Avansuri în contul salariului . .	29.770
	TOTAL .	236.958

CHELTUELI

Nr. crt.	DENUMIREA CONTURILOR	Sume
1	Diurne și deplășări la ședințele comit.	1.832
2	Deplasări la congrese reg , g-le, etc.	3 100
3	Gratificații funcționarilor rev. pentru servicii Asociației	2.000
4	Ajutor deces și boală	1.500
5	Salarii secretar contabil	1 500
6	Cheltueli g-le registre, timbre, etc.	793
7	Deschidere de credite	950
8	Cotizații Asociației generale . . .	3.200
9	Revista „Școala Basarabeană" . . .	8.930
10	Avansuri în contul salariului	30.800
	Total plăți	54.605
	Sold . .	182 353
	Total general .	236 958

Președinte (ss) **I. Gioabă**

Casier (ss) **Visarion Gribencia**

Proces-Verbal No. 2.

Astăzi 12 Aprilie 1934.

Subsemnaţii membrii ai Comisiunii cenzorilor ai Asociaţiei Corpului didactic primar jud. Lăpuşna întruniţi în şedinţă, sub preşedinţia D lui N. Oltu am procedat la verificarea gestiunii Comitetului Asociaţiei pe timp dela 1 Ianuarie a. c. până pe ziua de 12 Aprilie inclusiv.

1. Verificând registru chitanţier am constat că până pe ziua de astăzi s'a încasat suma de lei 64.058, care împreună cu soldul de lei 172.180 aflat pe data de 1 Ianuarie a. c. formează suma de 236.238 lei.

2. După registru bonier se constată pe acelaş timp plăţi în sumă de lei 53.105.

3. Sold. pe data de 13 Aprilie se prezintă în sumă de lei 183.133, aflat la depuneri.

4. Cheltuelile sunt efectuate pe următoarele articole:

Diurne la şedinţă	lei	1032
Deplasări la congrese	„	3100
Gratificaţii	„	2000
Ajutor pentru caz de boală	„	1500
Salarii	„	1500
Cheltueli generale	„	793
Deschiderea de credite	„	950
Cotizaţii Asociaţiei generale	„	3200
Revista „Şcoala Basaradeană“	„	8930
Avansuri	„	29.300
Total lei .		53,105

Susmenţionatele cheltueli sunt făcute în limita prevederilor bugetare şi bine justificate.

Comisia cenzorilor aduce mulţumiri—întregului Comitet al Asociaţiei pentru munca depusă spre apărarea intereselor profesionale şi drepturilor materiale ale membrilor Asociaţiei, precum şi pentru felul cum a administrat fondurile Asociaţiei. Dorim ca viitorul Comitet să continue frumoasa operă creiată până în prezent şi să realizeze vechea doleanţă a membrilor Asociaţiei — construcţia unui cămin a învăţătorilor în oraşul Chişinău.

Preşeninte,
Oltu Neculai

Membrii **Voiciulis V.**
Panuş Ion.

† Mina Darie.

In Sâmbăta Invierii din morți a Lui Christos, se coboară în groapă pentru totdeauna, încă un soldat al școalei: învățătorul Mina Darie.

Tragică și fulgerătoare veste, căci nemiloasa dar obștească—moarte l-a răpit cu mult prea de vreme dintre noi—colegii—și dintre ai lui—părinții.

Fiu al unui pașnic și blajin sătean din com. Sireți jud. Lăpușna, el a făcut școala normală din Chișinău, pe care a terminat-o în anul școlar 1930 31. Și acum, după un timp așa de scurt, a plecat dintre cei vii, lăsând în urmă niște părinți bătrâni și sfâșiați de durere. A plecat la vârsta când tocmai reprezenta punctul de încrucișare al speranțelor, atât ale societății în care avea să lucreze, cât și acelea ale părinților, pe cari avea să-i ajute. Destinul însă se vede că a vrut altfel L-a chemat când el nu s'a gândit și l-a luat când noi nu ne-am așteptat. Deaceeia, însoțiți-l cu gândul toți acei ce i ați fost prieteni și colegi și rugați-vă pentru el ca Domnul Dumnezeu să așeze sufletul său unde drepții se odihnesc.

N. E.

† Mihail Miron.

In ziua de 23 Aprilie a. c, cu sufletele zdrobite de dure re, am petrecut la locașul de veci, pe bunul și iubitul nostru coleg Mihail Miron. S'a născut în comuna Scoreni. jud. Lăpușna și este absolvent al școalei normale de băeți din Chișinău, seria 1930.

In tot timpul școlarității a fost un element bun, vrednic cinstit și foarte disciplinat, lucru care a făcut să fie iubit atât de colegi, cât și de profesorii săi.

Incă de pe băncile școalei își manifesta via dorință de a merge în mijlocul poporului, din sânul căruia ieșise, pentru a propăvădui cuvânful adevărului.

Dar moartea nepăsătoare îl seceră din mijlocul nostru, provocând astfel dureri îngrozitoare, nu numai în sânul familiei, dar și tuturor colegilor.

El moare astfel în floarea vârstei la 24 de ani, răpus fiind de tuberculoză osoasă, boală care face atâtea ravagii în rândurile corpului didactic. Și-acum dragi colegi, când cu toții ne bucurăm de frumusețile naturii, să ne aducem aminte de colegul care s'a dus prea de vreme din mijlocul nostru, păstrându-i cea mai veșnică amintire.

Paul Andronovici.

Privitor la sanatoriul din Sergheevca.

Comitetul Asociaţiei, în şedinţa dela 28 Aprilie a. c. a hotărît ca învăţătorii cari doresc a se folosi de el pe timpul vacanţei de vară, trebuie să înainteze cererile (netimbrate) până la 1 Iunie, anexând şi o declaraţie, prin care consimt ca suma cuvenită drept chirie pentru cameră, sau pat, să li se reţină prin statele de salar.

Plata pentru 1 pat e de 20 lei pe zi. Pentru familii, care ocupă camere separate, plata este socotită la 1000 şi 1200 lei pe lună.

Pentru a se putea folosi un număr cât mai mare de învăţători, vor fi împărţiţi în 3 serii: prima dela 1—20 Iulie, a doua dela 20 Iulie — 10 August, iar a III-a dela 10 August — 1 Septembrie. — In caz dacă camerile nu vor fi ocupate ele se vor da colegilor din alte judeţe, sau chiar şi persoanelor particulare.

Colegii abonaţi la revistă sunt rugaţi să comunice redacţiei şi administraţiei schimbările de domiciliu, fie în timpul vacanţei, sau cu ocazia detaşărilor şi transferărilor.

Colaboratorii sunt rugaţi a scrie concis, citeţ şi pe o singură pagină

Articolele trimise spre publicare trebuiesc semnate cu numele adevărat. Redacţia nu-şi asumă răspunderea celor cuprinse în nici un articol.

— ABONAMENTUL —

100 lei anual
Pentru învăţători 80 lei
Preţul unui număr 10 lei

D. Burlacu Ilie

Învățat..... Com. Lozova

Județul Lăpușna

Of. poștal Domnicenii

CHIȘINAU.
Tipografia „DREPTATEA“ Chișinău (Pasaj)
1934